

Madelieven

Nicolaas Beets

bron

Nicolaas Beets, *Madelieven*. Erven F. Bohn, Haarlem 1869

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/beet005made01_01/colofon.php

© 2016 dbnl

* * *

*Madelieven zijn er altijd,
En die ze wil zoeken die vindt er;
We zijn ze slechts een oogenblik kwijt,
In 't barste van den winter.*

*En daar het voor mij nog geen winter is,
Maar - zoo als gij 't wilt noemen!
Zoo leg ik heden op uwen disch,
Een handvol van deze bloemen.*

*Gij hebt er gewis wel eens mooier aanschouwd,
Die frischer en fleuriger blonken;
Maar hebben ook zij niet haar hartje van goud,
Dat hemelschen dauw heeft gedronken?*

Godsdienst.

Waar is uw hart?

Waar is uw hart, waar is uw hart,
Waar is uw hart, mijn naaste?
Omringd van 's levens weelde en smart,
Verhaal mij, waar gij 't plaatste?

Hebt gij 't verslingerd en verstrooid,
Op 't breede pad der Zonde?
Ik dacht niet dat zij ooit of ooit
Dien schat vergoeden konde.

Hebt gij 't verloren in 't gedrang
Van duizend IJdelheden?
Mocht elke dwaasheid sedert lang
't Verneedren en vertreden?

Of doet gij u op 't Leed te goed,
Met jamm'rend zelfbehagen?
Verdrinkt gij 't in een tranenvloed,
Bij krachtverterend klagen?

Of speelt gij trouw den sterken held
En toont uw moed bijzonder,
En houdt het, met barbaarsch geweld,
Uit louter hoogmoed onder?

Of wel, bekommert ge u niet veel,
Wat van uw hart moog komen,
Zoo maar van 't wereldsch goed een deel
U rijklijk toe blijft stroomen?

Zoo dwaas niet, o mijn Broeder! tart
Geen stem van God daarbinnen!
Zij roept: 'Mijn zoon! geef MIJ uw hart;
Gij zult een hemel winnen.'

**De bijbel.
(Een leekedicht).**

Wie heeft ooit den Bijbel mij
Luid genoeg geprezen?
Wie naar waarde zijn waardij
Andren aangewezen?
Bron van zuiver zielsgenot,
Frissche levensspranken,
Gaaf van God, waar voor ik God
Levenslang zal danken!

't Woord des Heeren is volmaakt;
Krachtig tot bekeering;
Rijk voor wie naar wijsheid haakt;
Vol van les en leering;

Blijdschap storten in het hart
Gods getuigenissen;
Kracht in zwakheid, troost in smart,
Licht, voor die het missen.

Gods gebod is wijs en goed,
Zijn belofte heerlijk;
Zoeter dan het zoetste zoet,
Boven goud begeerlijk.
Heer! uw Woord behoedt uw knecht
Van u af te zwerven;
Die zich houdt aan 't geen het zegt,
Zal zijn loon niet derven.

Waarmeê zal de jongeling
Rein te voorschijn treden
Uit den bonten tooverkring
Der begeerlijkheden?
Wat hem sterken in den strijd?
Redden uit gevaren?
Gij voorzeker, gij altijd,
Heiige Bijbelbladen!

Schaart u om mij, kindren! Kom,
Zet u neer, mijn gade!
Opgeslagen wederom
't Woord van Gods genade.
Doornen zijn er op ons pad,
Zorgen, die ons knellen; -
Kom! een blik op 't heilig blad
Zal de rust herstellen.

Dat is nimmermeer geschied,
Kostlijkste aller boeken!
Dat u ongetroost verliet,
Die uw troost kwam zoeken.
Dat gij hem geen goeden raad
Gaaft, of hadt te geven,
Die u opsloeg, vroeg of laat,
Op den weg door 't leven.

'k Heb gehoord dat wijze liên
't Bijbelboek berispen,
Dwaasheên in zijn wondren zien,
En zijn troostgrond gispen;

Maar den hemel dank ik dan,
Die van mij begeerde
Dat ik maar een burgerman
Zijn zou, geen geleerde.

Zoo 'k mijn Bijbel missen moest,
Of mistrouwen konde,
Ach, hoe aaklig, dor, en woest,
Werd dit hart vol zonde!
Donker werd het om mij heen,
Donkerder daar binnen!
En de Booze, naar ik meen,
Zou er 't meest bij winnen.

Neen, mijn voetlamp! neen, mijn staf!
Dat zal nooit geschieden;
Licht mij voor tot aan mijn graf,
Blijf uw steun mij bieden!
Blijf mij spijzen, hemelsch brood!
En mijn krachten sterken;
Laat mij, in mijn jongsten nood,
Al uw invloed merken.

Zij zeggen.

Zij zeggen: 'Laat uw dwaas vooroordeel varen!
Daar is geen God, die antwoordt op gebeên;
't Oud Bijgeloof had tempels en altaren:
De Wijsheid onzer eeuw behoeft er geen.'
De honger nijpt, de pest ontvolkt de straten,
Uw kroost ligt krank en worstelt met den dood:
'Verbijt uw leed! Wat zou uw bidden baten?...''
Geloof hen niet, en klaag aan God uw nood.

Men leerde u van een Vader, die voor allen
En alles zorgt met vaderlijke trouw;
Dat, zonder Hem, geen musch op aarde vallen,
En op uw hoofd geen haar vergrijzen zou.
'Neen!' zeggen zij: 'Natuurwet drijft het leven
En brengt den dood, voor beiden even blind...
Vergeefs uw lot in hooger hand gegeven!...''
Geloof hen niet, en blijf uw Vaders kind.

Men predikte u een Heiland, voor uw zonden
Gestorven, en uw Redder door zijn bloed.
Uw schuldig hart heeft troost bij Hem gevonden,
Uw kranke ziel bij Hem haar kracht en moed.
Zij zeggen: 'Jdle troost voor noodloos vreezen!
De mensch is goed, hoe dweepzucht hem verguiz!
Steun op u selv', en gij zult krachtig wezen!
Geloof hen niet, en houd u aan zijn kruis.

Godsakker noemt gij 't kerkhof; 't daar gezaaide
Herleeft eenmaal in nieuwe heerlijkheid!
'Dwaas!' zeggen zij: 't stof dat de wind verwaaide
Is nergens meer, of overal verspreid.
't Herleeft? O ja! In gras en kruid en bloemen,
En sterft op nieuw, en wisselt eeuwig af...'
De geest?... 'Wat is die geest, waarop wij roemen?
Een denkbeeld!... Hoor hen niet! maar plant het kruis op 't graf.

Het oude lied.

O Zing mij nog eenmaal het oude lied,
Van Christus, mijnen Heere!
Van hemelsche dingen op aarde geschied,
Van zijn liefde, zijn lijden, zijn eere.

O Zing mij in eenvoud het oude lied,
Zoo als gij 't een kind zoudt doen hooren;
Want ook ik wil een kind zijn en anders niet,
Zoo hulploos, onrein, en verloren.

O Zing het mij langzaam, het oude lied,
Het moet mij een laafdrank wezen,
Wiens verkwikking ik droppel voor droppel geniet,
En die mij het hart kan genezen.

O Zing mij toch dikwijls het oude lied!
Ik vergeet het, helaas! zoo veel malen.
De dauw, daar de morgen zoo vochtig van ziet,
Verdampt met de zonnestralen.

O Zing mij zoo ernstig het oude lied,
Dat mijn hart zich voelt boeien en binden;
Bedenk dat gij vóór u een zondaar ziet,
Wien Jezus wil zoeken en vinden.

O Zing mij toch altijd het oude lied,
Dat alleen maar den moed mij kan wekken,
Zoo dikwijls in eenige zorg of verdriet,
Gij mij waarlijk tot troost wilt verstrekken.

O Zing mij onmiddlijk het oude lied,
Zoo ras gij een weinig zoudt vreezen,
Dat wat de wereld grootheid hiet
Mij op nieuw tot verzoeking kon wezen.

En als mij eens de adem en 't leven ontvliedt,
Ter laatster, ontzaglijkster uren:
Zing dan voor het laatst mij het oude lied,
Van het heil, dat eeuwig zal duren!

Dit is, dit is het oude lied:
Daar is verzoening gevonden;
Het is volbracht, het is geschied;
Daar is vergeving van zonden.

Dit is, dit is het oude lied:
Het dierbaarst bloed is vergoten.
De macht des afgronds is te niet;
De hemel is ontsloten.

Dit is, dit is het oude lied,
Ons geschonken van God hierboven:
De vloek der wet deert zondaars niet,
Die in den Zoon gelooven.

Dit is, dit is het oude lied:
Een Heiland moest lijden en sneven;
Dat wie vertrouwend op hem ziet,
Ook dankbaar voor hem zou leven.

Dit is, dit is het oude lied:
Uw Heiland stond op uit de dooden.
In den hemel verheven, vergeet hij u niet,
Maar deelt in al uw nooden.

Vrij naar het Engelsch.

Kinder-godsdienstoefening.

Uit den mond der jonge kinderen en der zogelingen, hebt gij u lof toebereid.

Het plechtige luiden der klokken
Riep de ouders bijtijds naar Gods huis;
Hun kindren, met goudblonde lokken,
Zij blijven nog allemaal thuis.

Die gastjes, zoo vroolijk en woelig,
Zijn nog vrij wat te klein voor de kerk;
Maar toch, voor den zondag gevoelig,
Gaan ook zij, op hun wijze, te werk.

Elk van hen heeft een psalmboek genomen,
En houdt het verkeerd voor zich heen;
Nu juichen mijn jeugdige vromen
Op het luidst en verhevenst doorëen.

W a t hij zingt, weet niet een van het troepje;
Elk heft aan uit een anderen toon -
Om het even! uw galmen, lief groepje!
Reiken ook tot den hemelschen troon.

Staan dáár niet uw engelen om henen,
En zingen hun lied voor een Heer,
Die zoo gaarn van de lippen der kleenen
Zijn lof hoort vermeld en zijn eer?

Zingt dan voort! In den tuin, in de boschjes,
Doet, als gij, elk met zingen zijn best;
De sijsjes, de meesjes, de moschjes,
Jong en klein, op den rand van het nest.

Zingt maar toe, in uw blinde vertrouwen!
Het is dit, wat uw' Heiland voldoet;
O, een hart gansch oprecht, zonder vouwen,
Is veel dichter bij God dan 't vermoedt.

Zingt op maar! Wij zingen, wij ouden,
En lezen de Schrift, met verstand!
En toch - ach! hoe menigmaal houden
Wij het boek nog verkeerd in de hand!

Zingt op maar! Wij zingen en spelen
De liedren, naar noten, als 't hoort!
Maar ach! door der broedren krakeelen,
Hoe vaak wordt onze eenheid verstoord!

Zingt ook gij! - Uit de statigste bogen,
Het plechtigste, krachtigste koor -
Wat is het?... Een kinderlijk pogen;
Een gegons in des Eeuwigen oor!

GEROK.

Ootmoed.

Die laag bij de aard is, ducht geen val,
Geen strik van hoovaardij;
Die stil en needrig aantreedt, zal
God hebben aan zijn zij.

Ik ben tevreden met mijn deel,
't Moog wel of kwalijk gaan;
Tevredenheid, des vraag ik veel,
Want zulken neemt God aan.

Zoo ik den weg ten hemel ga,
Strekt me overvloed tot last;
Hier weinig, en 't geluk hierna,
Ziedaar hetgeen mij past.

BUNYAN.

Drie stemmen.

Sound, sound the clarion, fill the fife!
To all the sensual world proclaim -
One crowded hour of glorious life
Is worth an age without a name.

WALTER SCOTT.

EERSTE STEM.

Klinkt op, trompetten! Roffel, trom!
Verkondigt aan een zinlijke aarde:
Geen leeftijd, gaat hij roemloos om,
Heeft bij een uur van glorie waarde.

TWEEDE STEM.

Een uur, geliefde! aan uwe zij,
Daar 'k in uw hemelsch oog mag turen,
Gaat als een oogenblik voorbij,
En moest, dit wenschte ik, eeuwig duren.

DERDE STEM.

Een oogenblik met u, o Heer!
Dat uw gemeenschap geeft te smaken,
‘Eén uur is in uw Huis mij meer
Dan duizend, daar ik u ontbeer;’
Gij kunt alleen gelukkig maken;
Gij zijt mijn kracht, mijn lust, mijn eer!

EERSTE STEM.

't Is schoon voor 't Vaderland te sneven -

DERDE STEM.

Verzekerd van zijn eeuwig lot!

TWEEDE STEM.

't Is zoet voor die men mint te leven -

DERDE STEM.

Waar men tezamen leeft voor God.

Bemoediging.

Dat elk, die liefheeft en gelooft,
Voorts zonder zorg zij!
De Heer, zijn Heiland is nabij,
Gods zegen op zijn hoofd.
Hij grijpt zijn hand, hij steunt zijn voet, -
Schep moed, bedrukte ziel! schep moed.

Dat niemand iets voor God verzwijg,
Of zich zijn nooden schaam;
Maar bede en zucht naar boven stijg,
In 's Heilands dierbren naam.
De Vader in den hemel hoort.
Gij kent zijn trouw, en hebt zijn woord.

De vrede Gods vervult het hart,
Dat zich voor Hem ontsluit.
Hij drijft er alle zorgen uit,
En stilt de felste smart;
Wacht houdende over ziel en zin,
Laat hij des Heilands Geest slechts in.

Filip. IV:5. 6. 7.

* * *

Blinde stervling! die daar meent,
Als gij weent:
'God is verre!'
In den donker licht de sterre.

Bede.

Daal in de harten, Geest des Heeren,
En vorm ons naar des Heilands beeld!
Hem na te volgen is hem eeren,
Hem minnen, doen wat hij beveelt.
Doordring, beziel ons, vuur ons aan,
Opdat wij naar volmaaktheid staan!

Laat ons niet weiflen of vertragen,
Niet omzien naar wat achterligt;
Maar naar die blinkende eerkroon jagen,
Waar Jezus zelf ons oog op richt.
Beziel, doordring ons, maak ons sterk;
Dit EÉNE zij ons aller werk!

Filip. III:12. 13. 14.

Vaderland.

**Het oranjefeest te Utrecht gevierd.
28 November 1863.**

'Hoe waait de vlag zoo vroolijk uit
Van Neerlands hoogsten toren?
't Geschut barst los, de feestklok luidt,
De juichtoon laat zich hooren.

'k Zie groen en dundoek door elkaár
De volle straten sieren....'
Het is dewijl wij 't jubeljaar
Van Neerlands vrijheid vierden;

Van vrijheid, na den bangsten druk,
Die ooit een volk deed klagen,
Van vrijheid van 't uitheemsche juk,
Zoo lang met smart gedragen.

'Wie bracht u in dat groot verdriet?
Wat voerde u naar die keten?'
Och, doe ons zulke vragen niet!
Wij zouden 't graag vergeten.

'Vergat gij mogelijk de oude leer:
Alleen door eendracht machtig?
Helaas! Nog eenmaal. Des te meer
Zij haar ons kroost indachtig!

'Verloste u eindelijk speer en zwaard?'
Neen! Moed van heldenzielen.
De Hemel heeft ons bloed gespaard;
Hij sprak; de banden vielen.

'In Utrecht?' .... Werd het ergst verwacht;
Maar God beschaamde ons zorgen.
Nooit volgde er op een banger nacht
Een onvergeetbrer morgen.

'En welk een dag?' Zoo schoon als 't kon;
Een dag van vijftig jaren.
Daar schoof geen wolkje voor de zon,
Dan om weer op te klaren.

'Wat spelt de toekomst? Goed? Of kwaad?'
EEN weet het; HIJ regeere!
Wij maken op zijn bijstand staat,
Verkeere wat verkeere!

'Beschikt gij over hooger hulp?
Verbindt gij d' Ongezienen?'
Wij willen, in paleis en stulp,
Hem eeren, danken, dienen.

'Wat leuze smelt nu stand in stand,
En prijkt op aller borsten?'
Het vrijheids-teeken voor dit land,
De kleur van onze vorsten.

'Wat dankt gij aan dat vorstlijk bloed,
In oude en nieuwe tijden?'
Bescherming, welvaart, orde, moed
En hoop en troost in lijden.

'Wie mag Oranje's beste vrind,
En Zijner waardig heeten?'
Die, daar hij 't vaderland bemint,
Zichzelven kan vergeten.

'Wie mint zijn land?' Hij die 't *betoont*,
Met woorden en met werken,
Zijn eer door geen moedloosheid hoont,
Zijn moed door hoop wil sterken.

'Wie is geen vriend zijns volks in schijn,
Maar waar, en hoog te schatten?'
Die 't oude twistvuur uit laat zijn,
En 't nieuwe niet laat vatten.

'Wie twijfelt aan de toekomst niet?
Wie ziet niet laag op 't heden?'
Die liefderijk rondom zich ziet,
En opziet met gebeden.

'Wie vieren 't best dit jubelfeest,
En met de reinste klanken?'
Zij die, met ootmoed in den geest,
Den hemel hartlijkst danken.

**Jubelfeest van den slag van Waterloo.
18 Juni 1865.**

Hef, Hollandsch Volk, het feestlied aan!
De dag is weergekomen,
Die bij de Nederlandsche vaan
Het vruchtbaarst bloed zag stroomen;
De dag, de dag, de groote dag,
Wiens ochtend, droef en somber zag,
Wiens avondzon, bij 't dalen,
Blonk van de schoonste stralen.

Steekt vlaggen uit van top en trans,
Om 't heuglijk feest te melden!
Versiert ze met een blijden krans
Van bloemen onzer velden.

De oranjestrik steke af op 't groen,
En vorme een vaderlandsch festoen,
Waar vijftigjarige eiken
Hun deugdzaam loof toe reiken.

Eén juichtoon klink van noord tot zuid,
Van oost- tot westerstranden,
En lokke een blijden weergalm uit
Bij de omgelegen landen;
Neen! meng zich in 't eenparig lied,
Dat Belg en Brit en Muscoviet
En alle Duitsche volken
Doen rijzen tot de wolken!

Eén danktoon stijg tot God omhoog,
En prijs den Heer der Heeren!
Bij welk altaar men knielen moog,
Of op wat wijs hem eeren.
Een toon, waarin wat anders scheidt
Zich oplost in de eenstemmigheit
Van die met ziel en zinnen
God en de Vrijheid minnen.

Een danktoon uit paleis en stulp
Die uitroept allerwege:
'Van u, o God! kwam ons de hulp,
Van u-alleen de zege.
Van u de moed, van u de kracht,
Die 't bloedig oorlogswerk volbracht;
En, na de krijgsggeruchten,
De vrede met haar vruchten!'

Wat breede schaar, wat achtbre stoet,
Met zilverwitte lokken,
Komt, fier van blik, schoon stram van voet,
Naar Leidens vest getrokken?
Ontbloot den schedel, jong geslacht!
't Is de eer van Neerlands legermacht;
Het overschot der helden
Der Waterlooosche velden.

Daar gaan zij, vaderlandsche jeugd!
Die Hollands tuin verweerden,
De vrijheid redd'en door hun deugd,
De dwinglandij verneerden.

Uw eerbetooning doet hun goed,
Daar zij in hen 't vertrouwen voedt,
Dat, keerden de oude dagen,
Gij 't jonge bloed zoudt wagen.

Een traan rolt langs hun knevelbaard,
Een hulde aan die ontbreken!
Die, sluimrende in den schoot der aard,
Ook door hun afzijn spreken.
Gij meest, wien 't Delftsche graf besluit,
Wiens naam blijft klinken verre en luid,
En in het hart zal leven
Van onze jongste neven!

Zoon van dien Dappren! Vorst van 't land,
In deze vrede-tijden!
Stelde u de nood het zwaard ter hand,
Om voor ons erf te strijden:
Wij weten 't, Koning! door wat moed,
Ook gij 't onschatbaar heldenbloed
Van Nassau's eêlste zonen
U waardig zoudt betoonen.

Maar God geeft vrede. O Moog zijn hand
Ons lang die weldaad kweeken,
En een eendrachtig Vaderland
Geen dankbaarheid ontbreken!
De Vrede, nooit te duur gekocht
Voor 't kostlijkst bloed, dat hem bevocht,
Is nooit te hoog te schatten
Door die zijn heil bevatten.

Blijf één.

Blijf één, blijf één, mijn Vaderland!
Blijf één en ongeschonden.
Geen staatspartij, geen godsdiensttwist,
Verscheure, door- geweld of list,
Wat God heeft saamverbonden.

Blijf één, blijf één, mijn Vaderland!
Laat niets die kracht u rooven.
Schraag, als een eenig man, den troon,
En meng geen wanklank in den toon
Van 't oud 'Oranje-Boven!'

Blijf één, blijf één, mijn Vaderland!
Laat niets die vreugd verbitteren.
Blijf, kleinst maar roemrijkst volk der aard!
Door orde en rust de vrijheid waard,
Die uw gelaat doet schitteren.

Blijf één, blijf één, mijn Vaderland!
Laat niets die deugd verflauwen.
Wroet in geen eigen ingewand!
En, Leeuw van Neerland! toon geen tand
Dan tegen vreemde klauwen.

Oct. 1866.

Aan de mogendheden, na het vredesbesluit te Londen, voorjaar 1867.

Nu doet gij wijs, dat gij den vrede wilt,
Geen kostbaar bloed uit ziedende eerzucht spilt,
Het zwaard ter scheê doet keeren, en uw schild
    Van smet gaat zuiveren.
Nu eert ge u zelve best, daar gij gehengt
Dat zich de olijf in uw laurieren mengt,
En volk bij volk u zulk een hulde brengt
    Als niet doet huiveren.

Nu zegent u de moeder en de bruid;
De vreugd herleeft; de zangenaar geeft geluid;
't Geschokt vertrouwen strekt de hand weer uit;
    Met hoop van maaien,
Strooit weer de zaaier 't zaad in de open voor;
Haast wordt het groen op zijn gezegend spoor;
En alle lieve bloemen breken door,
    Die d'oogst verfraaien.

ALDUS wordt Duitschland één en eensgezind,
En Frankrijk niet gevreesd meer, maar bemind;
Dit zet de troonen vast, dit lokt, dit wint
    Het hart der volken.
Hier ziet God zelf in gunst op neder.... Och,
Verlengt ons dezen schoonen vrede toch!
Brenge over dezen blauwen hemel nog
    In lang geen wolken!

Wat wil men toch?

O Fortunati nimium, sua si bona norint!

Wat wil men toch in Nederland?

Het zwaard bleef in de scheede;
De welvaart deelt, naar elken kant,
Haar gaven rijklijk mede, -
De tong is vrij, 't geweten vrij,
De vrije pers dient u en mij,
Bij orde, rust, en vrede.

Wat wil men toch in Nederland,

Met praats en staatsgeschillen?
De vorst, die hier de rijkskroon spant,
Wil juist het geen wij willen:
Geen zwaren last, geen knellend juk,
Maar vrijheid, welvaart, volksgeluk,
En geen - vergulde pillen.

Wat wil men toch in Nederland?
Wat geeft men voor te duchten?
Wat kwaad humeur, wat onverstand
Wil ons volstrekt doen zuchten?
Daar is slechts iets, dat elk verveelt:
Bedilzucht, die met buskruit speelt,
Om haar verstand te luchten.

Dec. 1867.

Te Wedde.**22 Mei 1868.**

Dat zal uw roem, uw eeuwge vreugde wezen,
Noord-Oostergrens van Neerlands dierbren grond!
Dat, eerst van u, de straal is opgerezen,
Die ons den dag der Vrijheid heeft verkond.
Haar zon ging nauwlijks op, of zwarte wolken,
Van onweer zwaar, en vuur, en hagelslag,
Onttrokken haar op nieuw aan 't oog der volken, -
Toch was het dag geworden, en bleef dag.

Dag, na een nacht, door rosse martelvuren,
Alleen verlicht en - starren van geloof!
Zijn rijk heeft uit; niet eindloos zou het duren,
Schoon Gods geduld den morgenstond verschoof.

Daar breekt hij aan! Hoe kloppen alle harten
Van vreugde en dank, bij 't eerste lichtgeglim!
Een nieuwe moed zal nieuwe zorgen tarten,
Nu maar de zon gezien is aan de kim.

Na veertig jaren lijdens, tachtig jaren
Van strijd, van bange worstling; 't kostbaarst bloed
Bij stroomen, door steeds nieuwe heldenscharen,
Vergoten, onder wonderen van moed!
Aan 't beulzwaard als aan 't krijgswaard 't hoofd geboden,
Den hongersnood verdragen en de pest,
En eindelijk, in den drang van duizend nooden,
De vrijheid van den nieuwen staat gevest!

Huis Wedde! uw naam moet onvergeetlijk blijven,
En heilig in ons oog uw overschot!
Die d' aanvang zaagt dier stoute krijgsbedrijven,
Die eindelijk beslisten van ons lot.
Hier was de Rubicon; hier werd de teerling
Geworpen; door geen Cesar, tuk op macht;
Maar door een hand, die d'winglandij te keer ging,
Zoo lang ze een zwaard kon voeren, in Gods kracht.

Die heldenhand is om dat zwaard bestorven,
Eer 't heilgoed was bevochten, daar ze om streed;
Maar roemt ons hart, die 't ons in 't eind verworven,
Wee onzer, zoo het LODEWIJK vergeet!
Zijn naam sta in 't gedenkboek der historie
Niet slechts, maar diep in 't vaderlandsch gemoed;
Groot is die naam, nog meer door deugd dan glorie;
Door 'LIJZAAAMHEID IN ONSCHULD groot, en goed.'²⁾¹⁾

Eindnoten:

- 2) 'PATIENCE EN INNOCENCE', was het persoonlijk motto van Graaf Lodewijk van Nassau, te Wedde dertig, ten dage dat hij op de Mookerheide sneuvelde, zes en dertig jaar oud.
- 1) 24 April 1568, toen Lodewijk van Nassau het Huis te Wedde, (bezitting van Graaf Aremberg) innam.

**Een vaderlandsch lied, op het veld bij Heiligerlee, Vorst en Volk
toegezongen, 23 Mei 1868.**

Weest, Vorst en Volk! weest mij gegroet,
Op dezen dag der dagen!
Nooit heeft voor 't vaderlandsch gemoed
Een blijder uur geslagen.
Herinneringen, grootsch en schoon,
Verheffen 't hart tot jubeltoon;
De aanschouwing onzer oogen
Komt onze vreugd verhoogen.

De meimaand spreidt haar rijkste pracht
Op wegen uit en velden;
Het aardrijk bloeit; de hemel lacht,
Als om Gods gunst te melden.
De vaderlandsche vlag, gesierd
Met blijde oranje-strikken, zwiert
En wappert, om ons henen.....
- ORANJE-zelf verschenen!

Wees welkom, welkom, Vorsten-paar,
Uit d'eelsten stam gesproten!¹
Wees welkom, onafzienbre schaar
Van Land- en Feestgenooten,
'Wie Neerlandsch bloed door de aadren vloeit,
Wier hart voor land en koning gloeit,'
Die, over veld en vloeden,
U naar dit punt kwaamt spoeden!

Waar staan wij? Op het heuvelzand,
Ter onvergeetbre stede,
Waar NASSAU 't eerst voor NEDERLAND
Het zwaard rukte uit de scheede;

Waar 't Vrijheids-vaandel werd ontplooid;
De leus weergalmde: 'NU OF NOOIT!'

En 't 'STERVEN OF HERWINNEN!'²
Door harten dreunde en zinnen.

Waar staan wij? Op den heilgen grond,
Die 't edelst bloed zag stroomen,
Maar aan het zwerk, op d' eigen stond,
Den lichtstraal door zag komen,
Die, na een nacht van 't bangste leed,
De Martelaren hopen deed,
De scheemring, die in 't oosten
De Ballingen kwam troosten.

Waar staan wij? Waar de strijd begon,
De strijd van tachtig jaren!
Die niet dan eervol einden kon
En Neerlands grootheid baren.
Waar de Eerste lauwer werd behaald,
Dien, schoon ook eerlang duur betaald,³
De hoop als pand beschouwde
Van d' oogst, die volgen zoude.

O Gij, 'ORANJE'S Rechterhand,'
En aan zijn hart ten zegen,
Met hem, de troost van 't zuchtend land,
Door raad en daad en degen;
Gij, 'Ridder zonder vrees of blaam':
Graaf LODEWIJK! wiens dierbre naam,
Met Neerlands naam verbonden,
Onsterflijk is bevonden!

Uw hart was met dit volk geweest,
Van d' aanvang van zijn lijden;
Hier stondt ge in 't harnas, onbevreesd
Om voor zijn zaak te strijden.
Uw trouw was trouwe tot den dood!
De degen, hier door u ontbloot,
Is in uw hand gebroken,
Maar nimmer opgestoken.

Hier schaaudet gij dat grimmig heir,
Dat gij alleen kondt temmen,
En, tot een strijd om eindloos meer
Dan buit en glorie, stemmen;

Gij, met den hoogen ernst van 't woord,
Dat dringt in 't hart van die het hoort;
Gij, op wiens open wezen
Slechts goedheid was te lezen!⁴

Hier stondt gij, in uw God gerust;
Uw Broeder aan uw zijde;
MELANCHTHON'S en der lettren lust,
Maar even koen ten strijde:
Graaf ADOLF, edel, jong en schoon,
Zijn vrome Moeders vierde zoon,
En de eerste, die zijn leven
Voor 't heiligst recht zou geven.⁵

Hier stond het klooster; stille wijk
Der Norbertijnsche vromen.
Daar werd het eerst door LODEWIJK
Des vijands komst vernomen,
Als hij er 't hart gesterkt had met
Een weinig spijs en veel gebed,
En met gelaat en woorden
De helden, die hem hoorden.

Grinds liep dat smal, dat zorglijk pad,
Langs de 'onbetrouwbre gronden',⁶
Dat AREMBERG voor eens betrad,
En nooit heeft weergevonden;
Hier stond hij, met verbolgen hart,
Tot d' ongeraden strijd getart,
En liet zijn koopren kelen
Het 'Geuzendeuntje' spelen.

Hier wachtte hem dat Geuzenrot,
Waarop de Spanjaard smaalde,
Met rijklijke' ernst voor laffen spot,
Als 't hem op 't vuur onthaalde
Van hinderlagen wèl geleid,
En aanviel met een dapperheid,
Die toonde wat zij mochten,
En onder Wien zij vochten!

Hier stoof hem ADOLF in 't gemoet,
Door 't vurig ros gedragen,
Het oog in vlam, het hart in gloed,
Om 't al voor 't al te wagen.

Hier toonde hij zijn heldenaard,
En zocht den Veldheer met zijn zwaard,
En hadd' hem 't hart getroffen.....
Als 't lood hem neer deed ploffen.

Hier wreekte 't heir zijn vroegen dood,
Met woede niet te toomen.
Eén worstling nog... De vijand vlood;
Zijn neerlaag was volkomen.
Naar allen kant uiteengespat,
Zocht hij vergeefs het veilig pad,
En vond zich afgesneden,
Verdrongen en vertreden.

Hier heeft de bodem meegestreên,
Voor die zijn vrijheid kochten,
Met drassig moer, met brokkelig veen,
En groene watertochten.
Den vrienden trouw, den vreemden valsch,
Bedroog, verzwolg hij tot den hals
Meer van hun honderdtallen
Dan lood of staal deed vallen.

Hier werd de zegevaan geplant,
Die schooner nog deed hopen!
Hier ging de buit van hand tot hand,
Met 's vijands bloed bedropen.
Zoo was de leus gestand gedaan
Van 'WEDERWINNEN of VERGAAN', -
Trompetten aan de monden,
Die 't land de maar verkonden!

Hier werd, met woeste vreugde, op 't veld
Bespreid met duizend dooden,
Het ros van d' overwonnen Held
Den Winnaar aangeboden;
Maar hier ook stortte LODEWIJK
Een traan bij 't broederlijke lijk,
Een traan, als heldenoogen
Om helden schreien mogen.

'Graaf ADOLF is gebleven
In Friesland in den slag!
Zijn ziel, in 't eeuwig leven,
Verwacht den jongsten dag.'⁷

Die zoo veel groots deed hopen
Voor d' ongeboren Staat,⁸
Moest met den dood bekoopen
Zijn eerste heldendaad.

Geen bloei van jonge jaren,
Geen vorstlijk edel bloed,
Geen vroege lauwerblaren,
Gewonnen door zijn moed,
Geen broederlijke zorgen,
Geen moederlijk gebed,
Heeft, op dien grootschen morgen,
Dat dierbaar hoofd gered.

Dat dierbaar hoofd moest vallen,
Gelijk een bloem op 't veld;
De zegepraal vergallen,
En toonen wat zij geldt.....
Gij 'Herberg der Gemeente!⁹
Ontvang 't roemruchtig lijk, -
Eens rijze een praalgesteente,
Zijn rang en deugd ten blij!

'Graaf ADOLF is gebleven
In Friesland, in den slag;
Zijn ziel, in 't eeuwig leven,
Verwacht den jongsten dag.'
Graaf LODEWIJK zal volgen;
Graaf HENDRIK, nevens dien
In 't slaggewoel verzwolgen,
En nimmer weergezien.

De barre Mookerheide
Verbergt hun eindlijk lot;
Een engel voerde beide
Tot ADOLF en tot GOD.
Graaf JAN daalt, zat van dagen,
In 't graf niet vreedzaam neer,
Dan na drie zoons, verslagen
Op 't bloedig veld van eer.

En hij, die om te 'ontvangen
Van God, na 't zure, 't zoet,'
Dit ééne bleef 'verlangen
In 't vorstelijk gemoed:

Dat is, dat hij mocht sterven
 Met eeren, in het veld,
 Een eeuwig rijk verwerven,
 Als een getrouwe held;¹⁰

Hij, dierbrer aan de harten
 Dan de andre vier te zaam;
 In dezer tijden smarten,
 De liefste en schoonste naam:
 ORANJE, meer dan allen
 Bemind en half vergood,
 Moest door een sluipmoord vallen,
 En stierf den marteldood.

O Hemel! toon erbarmen
 Aan uw ellendig volk!
 Wie zal het nu beschermen?
 Wie redden uit de kolk,
 De zee, de diepe stroomen,
 Het schip van 't Vaderland,
 Nu hij is omgekomen,
 Die, RUSTIG IN DEN BRAND

DER GOLVEN EN DER BAREN,¹¹
Aan 't roer stond, kalm en vast,
Om 'met Gods hulp te varen',
Al kraakten steng en mast?

Schept moed, zijn onderzaten!
Heft op 't mistroostig hoofd!
God zal u niet verlaten,
Al zijt gij nu beroofd.
Hij zal een redder vormen,
Die u ter hulpe koom -
HET TELGJE, in spijt der stormen,
WORDT METTERTIJD EEN BOOM.¹²

Prins MAURITS, held der helden,
En schranderst legerhoofd!
Wie zal uw roem vermelden,
Door later nooit verdoofd?
De sterkste steden bogen,
Werd slechts uw Komst gemeld,
En de opslag van uw oogen
Sloeg legers uit het veld.

Hoe zegende, onder 't zweven
Rondom zijn bloedig bed,
Graaf ADOLF 't hoofd zijns neven,
Bij 'Groningen gered!'¹³
Hoe vlocht zijn geest hem palmen
En lauwren om de kruin,
Bij 't overwinning-galmen,
In Nieuwpoorts roemrijk duin!

Maar toen 'DE STEDEDWINGER'¹⁴
Het vrijgevochten land,
Geteekend door Gods vinger,
Gezegend door zijn hand,
Zijn gordel had geschonken
Van Negen sterke steên -
En straks de vrêebazuinen klonken,
Zoo ver de zon dit erf bescheen;

Toen 't VRIJ GEMEENEBEST zijn plaats
En rang nam onder 's werelds machten,
De dag des goeds den nacht des kwaads
Vervangen kwam en 't leed verzachten;

Maar toen, voor aller volken blik,
Het kleinst, maar krachtigst volk der aarde
De macht der vrijheid openbaarde,
Al wat tirannen heet ten schrik;

Toen 't, door de vrijheid rijk en groot,
Zijn vlag vertoonde in iedere haven,
En van twee werelden de gaven
En schatten opving in zijn schoot;

Toen, toegelachen door haar gunst,
Zijn grond zich ophief, na 't vertrappen;
De kweekplaats werd der wetenschappen,
Het lievlingsoord van elke kunst;

Een toevlucht voor de Waarheid, lang
Verstooten van bebloede altaren;
Een vrijplaats allen martelaren
Van godsdienst- en gewetensdwang:

Toen werd met volle hand gemaaid,
Ter schuur gebracht met rijken zegen,
Wat onder zoo veel storm en regen,
Hier 't eerst, met tranen was gezaaid.

Toen werd de gulden vrucht geplukt,
Die op den eedlen boom gegroeid was,
Wiens wortel dikwijls blootgerukt,
En met het kostbaarst bloed besproeid was.

En nu - hier staan wij, Vorst en Volk!
Een eeuw, en nog een eeuw verdwenen;
Niet altijd heeft de zon geschinen;
Niet zelden dreigde wolk bij wolk.

Soms was de Vrijheid in gevaar;
Soms werd haar dierbaar erf geschonden;
En eenmaal werd, op haar altaar,
Het heilig vuur gedoofd bevonden.

Maar op dit veld, waar ADOLF viel,
Waar LODEWIJK zijn lauwer haalde,
Waar de eerste straal van licht op daalde,
Betuige 't onze dankbre ziel:

Met NASSAU, met ORANJE aan 't hoofd,
Beveiligd door zijn staf en degen,
Is ons geen voorrecht ooit ontroofd,
Maar wel 't verloorne weergekregen.

Die hoogste macht beschikte 't zoo,
Die over ons dees hemel welfde:
Het bloed der NASSAU'S bleef het zelfde,
Van Heilgerlee tot Waterloo.

En zoo, om 't even van wat kant,
Een vijand dreigde of onheil baarde,
Zien zoudt gij dat het niet ontaardde,
Altijd gereed voor volk en land.

Wij weten 't, Vorsten! die ik groet!
Waar 't nood - des Konings bloed zou vloeien,
En, met het Uwe, een grond besproeien,
Gedrenkt met Uwer Vaadren bloed.

Zoo lang - (o God! dat niets ons scheid'!) -
ORANJE Neerland's Kroon zal dragen,
Wordt strafloos nooit een hand geslagen
Aan Neerlands Onafhankelijkheid.

Maar 's Hemels gunst schenkt ons den Vreê,
En, met den Vrede, zegeningen,
Die psalmen tot zijn eer doen zingen,
Van veld tot veld, van ree tot ree.

Ziet om u, Broedren! 't Slagveld bloeit,
Van frissche klaver, golvend koren;
En brood en goud bedekt de voren,
Waar 't bloed der helden heeft gevloeid.

't Moeras draagt oogsten, waar gij ziet;
De dorpen zijn gegroeid tot steden;
Waar elk des levens lieflijkheden
Met Onbenepen hart geniet;

Waar elk met lust zijn post betreft,
Zijn werk verricht, en plukt de vruchten;
Waar slechts de misdaad 't zwaard moet duchten
Dier Wet, wier schild de goeden dekt.

De wetenschap stalt ons haar licht
Niet enkel uit, maar roert de handen,
En toegepaste kennis sticht
Nieuwe 'UNIE'S VAN DE ZEVEN LANDEN.'

Bracht niet de stoomtrein op dit veld¹⁵
Het halve vaderland te zamen?....
Een wenk!.... De telegraafdraad meldt
In SPANJE ons feest en NASSAU'S namen!

Ontwikking, welvaart, overvloed,
Nieuwe onderneming, grootsche werken:
Ziedaar; waar God de hand wil sterken;
Ziedaar, wat Vrede en Vrijheid doet.

Vrij - o mijn Volk! wie is 't als gij,
In uw oranje-schaauw gezeten?
De tong, de pen, de pers, 't geweten,
Aanbidding en belijdnis vrij!

Waardeer uw voorrecht, Nederland!
Erken 't als gift van Gods genade;
Kweek, eer, ontzie het, vroeg en spade;
Versterk het door uw eendrachtsband!

Sticht op dees plaats een eertropee!
Dat een gedenkzuil rijze,
Die 't roemrijk veld van Heilgerlee
Aan kroost en nakroost wijze,
Van ADOLF'S lof de ziel vervull',
Van LODEWIJK doe hooren,
Van NASSAU'S leeuw het eerst gebrul
Herroep voor hart en ooren!
Bestrooi met rozen d' eersten steen,
Aan wien wij 't welkom zingen;

Plant bloeiend hout om 't voetstuk heen,
Meidorens en seringen;
Dat telken jaar, wanneer de Mei
Haar bloemen weer komt schenken,
Een geur zich over 't land versprei,
En hunner doe gedenken!
Maar ook, begraaf er d' ouden twist,
En laat geen nieuwe ontspruiten!
't Volk dat inwendige eendracht mist,
Is zonder kracht naar buiten,
Verbeurt zijn vrijheid, en 't genot
Van al haar zegeningen,
Verstoort zijn bloei, en zal zijn God
Tot harde lessen dwingen.

Gij niet aldus! De wereld zie
In u een volk, vereenigd
En krachtig door een wijsheid, die
Geen wonden slaat, maar lenigt;
Een volk dat, vreedzaam, vroom, en vroed,
Met zijne ervaring voordeel doet;
Waar allen samenwerken
Om aller hand te sterken!

Waar eerbied heerscht voor ieders recht,
En ieders rein bedoelen;
Waar arm en rijk, en heer en knecht
Zich Landgenooten voelen;
Waar de eene stand den andren eert;
Geen enkele deugd haar lof ontbeert;
En handen saamgeslagen
Den troon des Konings schragen.

Geen volk dat, voor zichzelf wreed,
En met zijn toekomst spelend,
Brooddronken zijn geluk vertreedt,
Uit weeldrigheid krakeelend;
Waar hoogmoed tegen hoogmoed strijdt;
Waar eerezucht afgunst baart en spijt;
Waar lastren en verdenken
Des naasten zielsrust krenken;

Waar godsdiensthaat de godsdienst moordt,
En spot met broederplichten;
Maar, waar men leeft naar 't Heilig Woord,
Dat niet dan goeds kan stichten;

Waar God gevreesd wordt, MET DER DAAD;
Alle ongerechtigheid gehaat;
En ouders kindren leeren
Het best de besten te eeren;

Een volk, door zielegrootheid groot,
Wat aanzien 't worde onthouden!
Sterk door den sterken BONDGENOOT,
Op wien de Vaadren bouwden;
Van wien ORANJE schreef;¹⁶ tot wien
Ook LODEWIJK had opgezien,
Toen hij, voor 't oog der aarde,
Den vrijheidskamp aanvaardde.

Zoo moge 't zijn! De wereld hoor,
Van dees gewijde stede,
Een kreet, die door de wolken boor,
Een duren eed, een bede.
Een kreet van vreugde uit volle borst;
Een eed van trouw aan Volk en Vorst;
Een bête tot God hierboven,
Wiens liefde en macht wij loven!

God! die de Vorsten leidt
Naar uwen wil,
Ieder zijn weg bereidt,
Woelig of stil;
God! die de volken hoedt
Naar uwen raad,
Wonderbaar wijs en goed,
In goed en kwaad;
Die ze in den smeltkroes smelt,
Loutert door druk;
Die al hun leed bestelt,
Al hun geluk:

Zegen met milde hand
Koning en Vaderland;
Sterk onzen eendrachtsband;
Houd NASSAU'S Huis in stand;
Weer ieder juk!

Weer ieder dreigend kwaad;
Smoor allen twist en haat;
Stuit elke booze daad;
Ruk al wat schendt en schaadt
Uit onzen hof!

Leer Vorst en Volk zijn plicht;
 Spaar ons uw strafgericht;
 Laat ons het vriendlijk licht
 Zien van uw aangezicht!...
 U ZIJ DE LOF!

Eindnoten:

- 1 De Prins van ORANJE en Prins HENDRIK der Nederlanden, die het feest met hunne tegenwoordigheid eerden.
- 2 'NUNC AUT NUNQUAM,' 'RECUPERARE AUT MORI' stond op de vaandels.
- 3 Reeds den 21 Juli, bij Jemmingen.
- 4 Le Seigneur... de Sa grâce vous a si richement eslargy ses dons, qu'avecq le bon vouloir et singulière bonté que se lict sur vostre face, vous avez aussi *etc.* CHARLES UTENHOVE, le fils, au Comte LOUIS NASSAU. Groen v. Pr., *Archives de la Maison d'Orange-Nassau* II. 297.
- 5 Die moeder had hare vijf zonen (Willem, Jan, Lodewijk, Adolf, en Hendrik) allen in den gebede aan God en zijne zaak toegewijd.
- 6 De '*Campi fallaces*' van Tacitus.
- 7 Wilhelmuslied.
- 8 'Graaf ADOLF, een heer van groote hoope, en zeer betreurt by zijne broeders' Hooft. Hij was nog geene 28 jaren oud, toen hij sneuvelde. LODEWIJK toen dertig.
- 9 Embden, in Oostfriesland; dus geheeten als het toevluchtsoord van zoovele vaderlandsche ballingen en vluchtelingen om des gewetens wil.
- 10 Wilhelmuslied.
- 11 SAEVIS TANQUILLUS IN UNDIS. Motto van Prins WILLEM.
- 12 TANDEM FIT SURCULUS ARBOR. Motto van Prins MAURITS.
- 13 De bevrijding van Groningen uit de macht der Spanjaarden door Prins MAURITS, in 1594, is bedoeld.
- 14 Zoo werd Prins FREDRIK HENDRIK bijgenaamd.
- 15 De spoorweg tusschen Groningen en Winschoten was juist sedert den eersten Mei geopend.
- 16 Uit Dordrecht, 9 Aug. 1573, aan die van het Noorderkwartier: 'metten alderoppersten Potentaet der Potentaten alsulcken vasten verbont...' Zie den Brief bij BOR, B. VI. 327, 8.

Huisgezin.

Niet en kander beter passen als dat t'samen is gewassen.

Als van twee gepaerde schelpen
 D' eene breeckt of wel verliest,
 Niemant sal u kunnen helpen,
 Hoe men soeckt, hoe nau men kiest,
 Aen een die met effen randen
 Juyst op d'ander passen sou.
 D'outste zijn de beste panden,
 Niets en gaet voor d'eerste trou;
 D'eerste trouw die leert het minnen,
 D'eerste trouw is enckel vreught,
 D'eerste trouw die bindt de sinnen,
 Sy is 't bloemtje van de jeught:
 Na myn oordeel twee mael trouwen
 Dat is veel niet sonder pijn,
 Dry-maal kan niet als berouwen;
 Want hoe kander liefde zijn?
 Hout u eerste lief in weerden,
 Eertse met een vollen zin,
 't Is een hemel opter eerden,
 Soo je paert uyt rechte min.

CATS

Ongewone gunstbewijzen doen Gods goedheid dubbel prijzen.

Als van twee gepaarde schelpen
De eene breekt of wel verliest,
Nog zal God u kunnen helpen,
Mits gij niet voorbarig kiest,
Aan een die met effen randen
Nog eens juist op de andre past
En, gezegend door zijn handen,
Lieflijk met haar samenwast.
Blijft gij dit onmogelijk keuren
Bij de schelpen onzer zeën,
Echter laat het God gebeuren
Bij die andre, die ik meen.
Is dan niet dat tweede trouwen
Voller bron van rijk genot,
Naar men 't meerder moet beschouwen
Als een wonderwerk van God?
Werd zijn goedheid nooit vergeten
Bij 't genot der eerste min:
Hem dit Wonder dank te weten
Heeft iets wonderzaligs in.

Tweede huwelijksdag.

Nu komt de zon weer schijnen,
Nu schijnt zij in mijn hart.
De nevelen verdwijnen,
De wolken van de smart.
De stormwind legt zich neder,
De zee wordt klaar en stil;
Een liefderijke wil
Gebiedt het lieflijkst weder.

Nu heb ik weer gekregen
Een hulp, een steun, een troost;
Een leidsvrouw op mijn wegen,
Een moeder voor mijn kroost.
Twee minzame oogen stralen
Mij leven toe en kracht,
Een mond, die vriendlijk lacht,
Stelt al mijn zorgen palen.

Nu zal mijn zang weer rijzen
En klinken over de aard,
Nu wordt tot nieuwe wijzen
Mijn oude lier besnaard.
God gaf, God nam, gaf weder,
En kroonde op nieuw mijn hoofd;
Dies zij met mond en veder
Zijn groote naam geloofd!

Verneem die jubeltonen,
Geliefde vriendschaar!
Mijn dochtren en mijn zonen,
Herhaalt ze voor elkaar!
Verzamel ze in het zachte,
Het stille hart, mijn vrouw!
En streele u de gedachte:
Een dankbre ziel is trouw.

20 Oct. 1859.

Een driekoningen-lied.

I.

Op een Driekoningen-avond,
In een Kenmerlandsche stad,
Werd daar een kindje geboren,
Dat vriendlijke oogjes had.

Het was een aardig meisje,
Een dochtertje zoo zoet.
De moeder kuste haar rooden mond,
En lachte zoo welgemoed.

De kaarsen stonden te branden,
Men zong het Driekoningen-lied,
De wereld gedacht aan de wonderen,
Te Bethlehem geschied.

In alle christenlanden,
Gedacht men aan Gods Zoon,
Geleerd in een voederkrib,
Geboren voor 's hemels troon;

Gedacht men aan de sterre,
In 't sterrenwijs oosten aanschouwd,
En aan de gaven der koningen,
Hun wierook, hun mirre, hun goud.

Het goud vereert den Koning,
De wierook den Zoon van God;
Maar de bittere, bittere mirre
Voorspelt zijn leed en lot.

De moeder kuste haar dochtertje,
En sprak: 'Mijn dierbaar wicht
Mocht ook die heldere Sterre
U schijnen in 't gezicht!

Mocht gij ook eenmaal reizen
Naar Bethlehem en zijn stal,
En vinden in het Kindeken
Uw heil, uw troost, uw al.

Mocht gij ook eens aanbidden
Dien Lijder, dien Priester, dien Heer,
Die ons van alle schuld verlost,
En leven doet tot Gods eer!

II.

Op een Driekoningen-morgen,
In eene stad van 't Sticht,
Daar zat een aardig moedertje,
Omringd van zoo menig wicht.

Geen kind was haar geboren,
Toch had zij er meer dan vijf;
Die noemden haar 'lieve moeder,'
En hingen haar aan het lijf.

Die zeiden met lachjes en traantjes
En stemmetjes teder en fijn;
'Ons moedertje heeft ons verlaten,
Maar gij zult ons moedertje zijn!

Maar gij zult ons moedertje wezen,
In blijdschap en in smart;
Maar gij zult ons moedertje wezen -
Gij hebt een moederhart.

Wij lagen krank ter neder,
Maar onze krankheid geneest;
Dat komt van uwe liefde;
Gij zijt ons een moeder geweest.

Gij zult ons een moeder blijven,
Een leidsvrouw onzer jeugd;
Een moederlijk voorbeeld ons geven
Van godsvrucht en christendeugd.

Gij zult onze harten vervullen
Met liefde en diep ontzag
Voor dat beminlijk Kindeken,
Dat in de kribbe lag.

Gij zult ons leeren aanbidden,
Dien Gods en 's Menschen zoon,
Die met onze eerste moeder
Ons saambrengt voor Gods troon.

O Doe het, lieve tweede!
Wij zijn een dankbaar kroost.
Wij zullen uw harte verblijden,
Gelijk gij het onze vertroost.

O Doe het, lieve moeder!
En blijf onze moeder altijd.
Gij weet niet hoe onmisbaar,
Hoe dierbaar gij ons zijt.

O Doe het, lieve moeder!
En geve u de almachtige God
Nog menig Driekoningen-avond
Te danken voor uw lot.

En komt er een eigen kindje,
Een zoontje of een dochtertje bij,
Hoe blijde zullen wij wezen!
Zoo blij, lieve moeder, als gij.'

* * *

De man, die dit liedje gemaakt heeft,
Heeft achter de deur gestaan.
Een lofzang was in zijn harte,
En in zijn oog een traan.

1860.

Herstelde kraamvrouw.

Al heeft het lang geduurd,
Het hebben komt na 't hopen:
Wij mogen 't kleintje doopen;
't Is alles wèl bestuurd.

Werd menig lange nacht
In bange zorg gesleten:
't Is alles nu vergeten,
De goede Hemel lacht.

Van moeders lief gezicht
Was 't roosje weggenomen,
Maar 't is weerom gekomen;
Gij streelt het, aardig wicht!

Weer zit de beste vrouw
In mijner kindren midden;
Het danken volgt het bidden,
Het feestkleed kwam voor rouw.

Ach, was er nu een hart,
Waar nooit het vuur van doofde,
Dat in zijn vreugd God loofde,
Zoo als 't hem smeekte in smart!

Help, help mij, dierbre Gâ!
Met mond, en hart, en leven,
Zijn goedheid eer te geven, -
En, kindren! volgt ons na.

27 Jan. 1861.

Nog een driekoningen-lied.

Driekoningendag is weder daar,
En doet ons dankbaar juichen,
Met Melchior, Kasper, en Balthasaar,
De knieën voor Jezus buigen.
Maar nog een andre vreugd dan die
Verheft onze harten en buigt onze knie,
En doet, met blijde klanken,
Ons God almachtig danken.

Een ster van vreugde verlicht dit huis,
Een ster met hemelsche stralen;
Daar mag, voor het harde weeuenaarskruis,
De vruchtbare bloeitak weer pralen.

Daar zit, met een rozen- en leliën-kroon,
De liefste vrouw op den moedertroon,
En ziet zoo zacht en teeder
Op man en kindren neder.

Twee kleintjes heeft zij op haar schoot,
De zoetste kusjes haar gevende;
De een is Paus Adriaans naamgenoot,
Kleine Adriaan de Zevende.
Hij noemt zijn moeders naam alreê;
Daar doet hij krachten en wonderen meê;
Wij allen, zonder pruiln,
Wij kussen zijn kleine muilen.

Het andre draagt den liefsten naam,
Die ooit in onze ooren kon stijgen,
Maar is tot nog toe niet bekwaam
Dan om de borst te krijgen.
Wat zeg ik? Neen! het wichtje lacht
Zoo hartelijk vroolijk, zoo vriendelijk zacht,
Als of het waarlijk zeide:
'Ik ben de kleine Aleide.'

Dit is haar eigen vleesch en bloed;
God zegne die teedere bloemen!
Maar nu komt nog een heele stoet,
Die ook haar 'Moeder' mag noemen.
Theodoric en Krelisvaâr,
Mariatjen en Koosje, paar aan paar
Met Netjen en Angenietje;
Die zingen te zamen dit liedje.

Dit liedje, door den vader gedicht,
Maar uit hun hart geschreven:
'O Moeder! heb dank voor het vroolijke licht,
Dat gij spreidt op het pad van ons leven.
Gij zijt een wending in ons lot,
Een gave des hemels, een zegen van God,
Wij minnen u elk om 't zeerste;
Ook zijt gij ons dierbaar, als de eerste.

Wij zegnen u met een kinderhart,
Wij zegnen u en bidden:
Geen onzer verwekke u een oogenblik smart;
O Blijf toch altijd in ons midden!

Lief Moedertje, bewaar nog lang
Dien helderen opslag, die blozende wang;
God kroone u voor onze oogen
Met al wat uw vreugd kan verhoogen!

* * *

Mijn kindren! door uw klanken heen,
Heb ik een stem vernomen,
Een welbekende, die mij scheen
Uit hooger sfeer te komen;
Een stem zoo roerend zacht en schoon,
Die instemde in uw vreugdetoon,
Die meedeed in de beden
Van dit gezegend heden.

1862.

**Hoe langer hoe liever.
(Solanum Dulcamara).**

1

'HOE LANGER HOE LIEVER' is een kruid,
Een kruid met purpren bloemen,
Purpren bloemen met gouden hart;
Ik wou ik HOE LANGER HOE LIEVER werd,
Dan zou elk mensch mij roemen.

'HOE LANGER HOE LIEVER' is een kruid,
Een kruid met bittre stelen;²
De smaak is bitter; de nasmaak zoet;
HOE LANGER HOE LIEVER moog mijn gemoed
Een zoeten nasmaak streelen!

Hoe langer hoe liever, dat lieve kruid,
Hangt, met zijn rank-slank lijfje,
Zoo teeder en trouw aan het schuddende riet....
HOE LANGER HOE LIEVER - zijt gij dat niet,
Wie is het dan, mijn wijfje?

1862.

Eindnoten:

- 1 Ook *Bitterzoet*, *Alf* of *Elf-rank*, en in sommige plaatsen van ons vaderland *Elgjes*- of ook *Weerhout* genoemd.
- 2 Als *Stipites Dulcamarae* in de geneeskunde bekend.

Aleide.

Moet er, moet er een liedje zijn,
Een liedje bij 't eerst verjaren
Van dit aanminnig kindekijn,
Met oogjes zoo helder, met lipjes zoo fijn?
Welaan, zoo klinkt, mijn snaren!

Dit meisje kwam ter rechter tijd
Haar moeders hart verblijven;
Wij allen hebben haar om strijd,
Een jaar lang, geliefkoosd, geprezen, gevrijd;
Wij blijven haar prijzen en vrijen.

Het juffertje heeft een zéér ruim hart,
En deelt onder velen haar gunstjes;
Maar, hoe ook in vrijers en vrijsters verward,
Haar moeder krijgt altijd het grootste part
Van haar lonkjes en lachjes en kunstjes.

Dat komt van dat zoete, zuivere zog,
Dat niemand dan zij haar kan schenken;
Zij kreeg het een rond jaar, zij krijgt het ook nog,
En vraagt men: 'Mama! wanneer speen je haar toch?'
Dan zegt zij: 'Ik zal me eens bedenken.'

Het zij zoo! Het kan u voorzeker geen kwaad.
Laat vloeien de beste der dranken!
Nu doet het dit oogje, dit vroolijk gelaat:
Weldra zij dit snoeperig mondjen in staat
Met woorden voor alles te danken.

1862.

Dorothea Serena.

Heeft Dora nooit nog iets gehad,
De kleine lieve Dora?
Had ik geen hart er voor, of had
De moeder er geen oor na?
Dacht ik misschien: 'Ik spaar mijn lied;
De kindren luistren zeker niet,
Zing ik den lof van Dora?'

Kom, dat ik haar in stilte hier
Nu eens een toontje wijde,
Een toontje van dezelfde lier,
Die eens haar moei verblijdde;
Haar petemoei.... De lieve meid
Streeft, dunkt mij, door haar vroolijkheid
En geest haar reeds op zijde.

Bloei, aardig kindje! leef en bloei!
Blijf ons geluk verhoogen!
Lijk naar uw lieve petemoei,
Voor ons haar beeld voor oogen!
Wees: 'DOROTHÉE,' een GAAF VAN GOD,
En toon, verduistert zich uw lot,
'SERENA,' uw vermogen!

1867.

Gezondheid en genoeg stralen

* * *

Gezondheid en genoeg stralen
Van uw gelukkig aangezicht;
Geen volle roos kan schooner pralen,
Waar op de dauw des hemels ligt;
Uw glinstrend oog, uw lieve lach,
Herschept den nacht in klaren dag.

Uw kindren bloeien om u henen,
Als knoppen uit een zelfden steel,
Die aan zijn sappen kracht ontleenen,
En schoonheid erven, elk zijn deel.
Groeit, lieve knoppen, zwelt, ontsluit,
En drukt het beeld der moeder uit!

En hij, wiens vreugd gij komt volmaken,
Wiens aardisch geluk aan 't uwe hangt,
Die aan uw zijde een lot mag smaken,
Waarvoor hij God gestadig dankt,
Uw bloei, uw kracht, uw levensgloed
Verjongt zijn hart, vernieuwt zijn bloed.

1868.

Reisherinneringen.

**De bloemverkoopster.
(Heidelberg).**

Aan 't spoorstation te Heidelberg,
Daar staat een kind - van dertig jaar,
Als mensch gekleed, gekapt in 't haar,
Daar ik een traan voor verg.

Traan in uw oog, zoo kwijnend schoon,
Jong vrouwtjen, op den huwlijkstocht!
Wier gâ den ruiker voor u kocht,
Door haar u aangeboôn.

Traan op uw wang, zoo vol en zacht,
Bevalligheid van zestien jaar!
In 't oog van uw bewonderaar
Een engel, als gij lacht.

Traan, midden in uw rijke vreugd,
Gij, moeder van dit beeldschoon kind!
Die in haar schoon uw schoon hervindt,
En in haar jeugd uw jeugd.

Dit hart is ook een vrouwlijk hart,
Gevormd voor wat het uwe streelt;
Maar wat haar 't arme leven teelt
Is spot, verneedring, smart.

Al wat zoo zeer het schoon verhoogt,
Wanneer men 't in uw oogen leest,
Belachlijk waar 't in haar geweest,
En nimmermeer gedoogd.

Geen liefdedroom, geen echtgenot,
Geen moedervreugd zijn haar bekend;
't Zijn bloemen, bloemen, wat zij vent,
Maar doornen zijn haar lot.

Vrouw naar de ziel, slechts kind in schijn;
Als kind begroet, geplaagd, gesard,
Door kindren, zonder hoofd of hart,
Wier moeder zij kon zijn.

Beschimpt door knapen, laag van zin,
Onrein van oogen, ruw van toon,
Die, zoo zij rijzig ware en schoon,
Haar streelden om de kin.

En, alle dagen die God schenkt,
Door 't reizend volk, van uur tot uur,
Als wondre speling der natuur,
Bekeken en - gekrenkt.

Ach vrouwen! moeders! denkt er aan:
Zij is een zuster, de arme dwerg!
En stoomt niet voort langs Heidelberg,
Of wijdt haar lot een traan.

**Winandermeer.
(West-Moreland. Lake-district.)**

Ik had nog nooit een meer aanschouwd,
Dat grootsch of schoon mocht heeten:
Daar zag u mijn verwonderd oog,
Bespannen met een regenboog, -
Ik zal het nooit vergeten.

De zomerbui was kort van duur,
En dreef voorspoedig over;
De regen, die gevallen was,
Hing als juweelen aan het gras,
En parelde van 't lover.

't Was de avond van den schoonsten dag;
De stilte was volkomen;
Plechtstatig stonden van rondom
De heuveln om de waterkom,
Met goudglans op hun zoomen.

En 's morgens droeg me een vlugge boot
Op uw zoo heldre vloedden,
Uw oevers langs, uw bochten in,
Van 't vredig eind naar 't drok begin,
Waar u de stroom kwam voeden.

Bekoorlijk schouwspel! Rijk genot,
In op en om te staren!
Van heuveltop tot heuveltop
Trok wolk bij wolkje langzaam op,
Als wierook van de altaren.

Maar 't zonlicht, als het hooger steeg,
Kwam meer genoeg geven,
Daar 't hout zijn licht en bruin ontving,
Het spieglen meer zijn glinstering,
En alles kleur en leven.

Hier keek een landhuis uit door 't groen,
In 't hangen van de heuven;
Dáár nam het bonte vee zijn bad;
Ginds gleed de zeilboot over 't nat,
Met witte en bruine vleuglen.

'k Heb schooner waatren sints gezien,
En stout en grootsch om 't zeerste:
Lac-Leman en 't Luzerner meer,
Loch-Lomond, Schotlands roem en eer;
Maar gij blijft altoos 't e e r s t e .

**Fingal's grot.
(Staffa. Hebriden.)**

Als om den hoogmoed af te wijzen
Op menschelijke kunst en vlijt,
Deed hier natuur een Dom verrijzen
Aan de eer haars Scheppers toegewijd.
Neen! met geen ander doel verhoogen
De trotsche zuilen hier de bogen;
Neen! met geen ander oogmerk ruischt
De branding, die hier kookt en bruischt,
En, bij ontzagbre tusschenpoozen,
Uit dit eerwaardige gewelf
Een weergalm lokt van wat zij zelf
Heeft tot haar eeuwig lied gekozen,
Een weergalm van veel schooner klank
Dan orgeltoon of koorgezang.

Wel mag, van uit het schuim der baren,
Dit heiligdom op 't uwe staren,
Iöna! en uw trotsche kerk,
Van heerlijkheid tot puin vervallen! -
O Zoon des stofs! verleer uw brallen!
Dit was uw, maar hier is Gods werk.'

Naar Walter Scott.

Van het onbewoonde Staffa, dat zich 120 voet boven de oppervlakte der zee verheft, ziet men in de verte Iona, een ander eiland der Hebriden, dat ook den naam van het Heilig Eiland draagt, in het Gaelsch I-Colm-kill, (bedorven voor Ii-Cholum-Chille) d.i. Eiland van Columba's cel. Hier landde, in de 6^e eeuw, uit Ierland deze in deze wateren eerste, apostel des Christendoms; en sedert werd het een eiland vol 'volks, vol kloosters en vol kerken;' ook vooral vol graven van doorluchtige personen, die in dien heiligen grond begeerden te rusten, waarvan de merkwaardige, en deels zeer schoone overblijfselen nog te zien zijn. De belangrijkste zijn die der eenmaal prachtige hoofdkerk. - Zie mijn klein geschrift: IONA, Amst. 1861.

Zwitserland.

Die schriklickst van my swijght heeft allerbest geseit
HUYGENS.

Ook ik ben 't land van bergen, stroomen,
En meer bij meeren doorgegaan;
Maar spraakloos ben ik weergekomen,
En bied geen dichttaafreelen aan.

Ook ik zag 's hemels zonnestrallen
In donzig schuim en klaar kristal
Hun bonte regenbogen malen,
In waterval bij waterval;

Ook ik de witte en zwarte vloedden,
Gekweld, gedwarsboomd, niet gestuit,
Zich kokend door hun bedding spoeden,
En stroomen in de vlakten uit.

O Heldre spiegels, diepe meren!
Hoe dikwijls zal, in al hun pracht,
Voor mijn verbeelding wederkeeren,
Uw zacht kobalt, uw klaar smaragd;

Uw lachende oevers, stoute zoomen,
Uw klare diepte, uw zacht gebruisch;
En 't lied des roeiers op uw stroomen,
Bij 't klappen van 't Helvetiesch kruis!

Het bergpad voert, uit boomgaarddreden,
Door notenlommer, beukenwoud,
Tot waar de dennen eenzaam leven,
De donkre pijn in d'afgrond schouwt;

Tot waar geen takken schaduw spreiden,
Geen scherm van groen den bergwind stuit, -
Daar boven spreiden de alpenweiden
Haar onbeperkte schoonheid uit.

Nog hooger schitteren de toppen
Met eeuwig ijs en sneeuw bedekt;
Ontzaggelijke reuzenkoppen,
Wier aanblik tot aanbidding wekt.

Ik zag hun sneeuwwit voorhoofd blozen
Daar de ochtendzon hen zacht bescheen,
Met gloor van verschontloken rozen,
Die ras voor heller glans verdween.

Ik zag de wolken om hen rijden,
De neevlen twisten met hun gloed;
Maar, als een mantel, nederglijden,
Zich samenrollende aan hun voet;

Hun onveranderlijke vormen,
Hun ongenaakbre majesteit,
Ten trots van eeuwen, schokken, stormen,
En wetten van vergankelijkheid.

Ik tastte d'ijsberg met mijn handen,
Bij d' oorsprong van den killen vloed,
En plukte van des gletschers randen,
Het alpenroosje, rood als bloed.

Ik hoorde sneeuw- op sneeuwval donderen,
Door honderd echo's weergekaatst,
En 't klokjen aan den hals der runderen
Verradend waar de kudde graast.

Nog vangt mijn oor die berggeluiden,
Nog weidt mijn oog van top tot top,
Nog haalt mijn hart den geur der kruiden,
De frissche lucht der bergen op.

O zaalge nasmaak, zacht herdenken,
Vol zuivre geestdrift, nieuw genot,
Hoe rein een weelde kunt gij schenken,
Bij stillen lof en dank aan God!

Maar dichterlijke schilderingen,
Maar liedren, hooggestemd en luid....
Neen! ga mijn zwijgen voor mijn zingen;
Het drukt het best mijn eerbied uit.

Laat andren groote woorden smeden,
In maat en rijm met zorg geschaard:
Uw heerlijk- en uw lieflijkheden
Zijn hartelijker hulde waard.

Waar mij een blik te beurt mocht vallen,
Natuur! op uw verhevenst schoon:
Met leegen galm en ijdel schallen,
Bewaar mij God dat ik u hoon!

Laat andren voor uw grootsche wonderen,
Zoo ernstig plechtig, bij hun pracht,
De kleurdoos der verbeelding plonderen,
En overspannen kunst en kracht:

Gij haat die van hun eerezucht vergen,
Waarbij hun kracht en kunst bezwijkt -
Een heimwee naar het land der bergen,
Ziedaar waarin *mijn* liefde blijkt.

**Het regenscherf.
(Wengern. Bern-Oberland.)**

Hans Jorgen maait zijn goudgeel graan;
Zijn wijfje bindt de schooven;
Zijn jongens dragen af en aan;
Zijn oudste dochters sloven.

Wat roert zich onder 't regenscherf,
Dat uitstaat op de velden?
Ik zie een handje, zie een arm,
Die jeugdig leven melden.

Nu buk eens, kijk eens, zie eens goed!
Is dit niet net een prentje?
Christientje houdt haar broertje zoet,
Dat aardig, mollig ventje.

Het kind is dertien maanden oud,
Christientje een jaartjen ouder;
Maar zie hoe stevig zij het houdt!
't Is bij geen mensch vertrouwder.

Zij zit het, onder 't regenscherm,
Bestendig te vertellen.
De zon is hoog, de lucht is warm;
Maar hun schijnt niets te kwellen.

De lucht is heet en hoog de zon,
En nergens dak of boomen;
Maar deze groene champignon
Belommert hen volkomen.

Zij zien zoo vroolijk, zijn zoo zoet
Als iemand kan verlangen;
Zie maar die oogjes, vol van gloed,
Die kuiltjes in de wangen.

En als zich moeder maar eens bukt,
En toeknikt uit de verte,
Dan zijn zij heel end' al verrukt,
Dan jublen zij van harte.

**Het herberg-meisje.
(Rosenlam. Bern-Oberland.)**

Mooi meisje, dat in 't berghôtel
De jonge heeren kluistert!
Herinnert ge u het woord nog wel
Door mij u toegefluisterd?

'Uw wang blijf rood, uw hart blijf rein
Tot aan uw jongste stonde!
De weg is glad, en de afstand klein
Van jukkernij tot zonde.'

Gij zeidet: 'Ja, mijnheer! ik zal
Mij naar dat woord gedragen.'
Zoo zij 't. Laat nooit, ook van uw val,
Dit paradijs gewagen.

**De twee lutschinen.
(Bern-Oberland.)**

De Lutschinen, Witte en Zwarte,
Gaan elk haar eigen pad,
Zij maken een vreeselijk leven,
En schuimen als 'k weet niet wat.

Zij schuimen, bruischen, branden
Vervaarlijk om stronk en steen;
Maar komen elkander steeds nader,
En stroomen ten laatsten ineen.

En als nu vervolgens die beiden
Vereend zijn naar lichaam en geest,
Dan zet ik het u te onderscheiden,
Wie wit en wie zwart is geweest.

Gansch anders de prachtige Rhône,
Waar hij 't meer van Genève verlaat,
En hij de Arve wel aan-, maar niet op-neemt,
En niet met, ofschoon nevens haar gaat.

Mijlen ver gaan ze onwillig te zamen,
De eene blauw, de andre grauw, gram te moed',
Tot ze op eenmaal die koelheid zich schamen,
Zich omarmen, en één zijn voor goed.

Dwaze trots, ijdele toorn, die den nooddwang,
Die vereeniging eischt, wederstreeft!
Waar gij weet dat het eens toe moet komen,
Doe dat liever terstond, en beleefd!

**Lauterbrunnen.
(Bern-Oberland.)**

Ik dacht zoo waar dat 'louter Bronnen'
Mij 'louter Tranen' worden zou!
Wat had mijn dwaasheid toch begonnen,
Van u te scheiden, lieve vrouw!

Gij hadt den weg door 't dal genomen,
Maar ik den bergweg, als een man!
Te Lauterbrunnen saam te komen,
Ziedaar het plan, 't verstandig plan.

Ik steeg vol moed, langs woeste paden
Al hooger, hooger, hooger op;
En kon mijn oogen niet verzaden
Aan Eiger-, Mönch- en Jungfrau-top.

Hij die geen Scheideck heeft beklommen,
Geen Wengernalp-weg in mocht slaan,
Is 't heiligste der heiligdommen
Van 't Oberland niet doorgegaan.

O ongelijkbre wildernissen,
Waar boven 't schitterend schouwspel praalt,
Van sneeuw- op sneeuwberg, op wier spitsen
De felle zon van Juli straalt.

O Heldre beken, donkre wouden,
Diepe afgrond, vreedzaam, lachend dal!
Geen oogen die u koel aanschouwden,
Geen hart dat u vergeten zal!

Ik kon mijn schoonheidsdorst niet boeten,
En zag wel duizendwerven om;
Toch kreeg ik vleuglen aan de voeten,
Als ik ten laatsten afwaarts klom.

Of wist ik niet, dat gij mij uren
Vooruit moest zijn, en de eenzaamheid
Ook in een lustoord lang moet duren,
Wanneer men uitziet en verbeidt?

Het pad is steil, en tegen 't zuien;
De grijze kalkwand gloeit als vuur;
De zon, bij hangende onweersbuien,
Steekt fel in 't heet namiddaguur.

Aan de overzijde waagt, in éénen,
De beek den sprong van duizend voet -
Indien gij neerkwaamt op uw beenen,
O Staubbach! ik benijdde uw moed.

Maar, beeld van hen, die God verzoeken,
Uw schittrend waagstuk wordt ten spot;
Het dal ziet van den roekloos kloeken
Zelfs geen ellendig overschot.¹

Zij die mij wacht, en ook haar oogen
Op u slaat, met beklemd gemoed,
Ziet u verstoven en vervlogen,
En troost zich dat ik 'langzaam spoed;'

Ik spoed mij lieve! ik kom u nader;
Ik spaar geen zweet; ik slaak geenklacht.
Al zwoegt mijn boezem, ik vergader
Tot grooter haast mijn laatste kracht.

Nog één, één ziegzag! - Neen, nog dezen! -
En dezen! - En deze' eenen nog! -
Dit echter zal de laatste wezen....
O! zielvermoeiend zinbedrog!

In 't eind: ziedaar het dal gewonnen,
Waar in ik rust genieten zal,
Een dal van 'loutre vreugdebronnen,'
Aan uwe zij, mijn lief, mijn al!....

Gij zijt er NIET! Vergeefsche vragen
Aan gids en voerman, waard en gast!
Geen menschlijke oogen die u zagen,
Geen hoek, waaruit gij mij verrast!

Intusschen pakken onweerswolken
Zich saam tot ondoordringbaar zwart;
En bliksems schitteren als dolken,
En steken naar mijn angstig hart.

Daar wekt de dreun der donderslagen
Van honderd bergen de echo's op,
Doet de onverschrokkensten versagen,
En voert mijn bange vrees ten top.

De regen stroomt, de beken klateren
Met storting, die elks oor verdooft;
En alle golven, alle wateren
Gaan over mijn verbijsterd hoofd.

Ik zie, hoe langs doorweekte wegen
Een donkre reiskoets mijwaarts jaagt;
De voerman, bukkende om den regen,
Duikt in zijn mantel, hooggekraagd.

De wit beschuimde paarden snuiven
En brieschen, van geen storm verschrikt;
Maar op mijn hoopvol welkomwuiven
Geen antwoord dat mijn ziel verkwikt.

Een tweede volgt haar - Ach, mijn oogen,
Gij zoekt vergeefs! Zoo schreit nu, schreit! -
Een derde - heeft uw hoop bedrogen, -
Een vierde - doemt tot raadloosheid.

Een vijfde.... O Hemel! heb erbarmen,
Geef hoop, geef uitkomst voor mijn hart!...
't Geschiedt! Daar valt gij in mijn armen,
En weggevaagd zijn angst en smart!

Nu zweer ik dat ons niets meer scheiden,
Maar dit het reisplan wezen zal:
Eén doel, één wil, één weg voor beiden;
Een zelfde berg, een zelfde dal!

De lezer echter leer mistrouwen
Den kastelein van Grindelwoud,
Die paarden toezegt aan mevrouwen,
Maar die zijn woord niet altijd houdt.

Eindnoten:

- 1 De Staubbach is een straal water, die bij Lauterbrunnen van eene 925 voeten hooge rots geheel vrij naar beneden stort, maar eer hij den bodem bereikt, in de lucht verstuift. Den Wengernalp afdalende, ziet men hem tegen zich over.

**Regendag.
(Interlaken. Bern-Oberland.)**

Regen, regen, regen,
 Regen, anders niet!
Overstroomde wegen,
 Waar men staat of ziet.
Aan de lucht ontdek je,
 Noord, Zuid, Oost of West,
Nergens een blauw plekje
 Voor een broek en vest.
Waar zijn thans uw toppen,
 Bergen in 't verschiet?
Regen, regendroppen,
 Regen, anders niet!

Op de luie-stoelen
Hangt het reizend heir;
Elk is van gevoelen:
"t Is van daag slecht weer.'
Brit en Nederlander,
Franschman, Duitscher, Deen
Stemmen met elkander
Lieflijk overëen.
Regen, regen, regen!
Regen, anders niet!
Niemand, die een zegen
In den regen ziet.

Gids en voerman turen
Op de donkre lucht;
Dat het lang zal duren
Wordt door elk geducht.
Duid hun niet ten kwade
't Morrend onverstand!
't Regent enkel schade
Voor hun grage hand.
Regen, regen, regen!
Regen, anders niet!

Overplaste wegen,
 Waar men gaat of ziet!

Maar de paarden juichen
 In den vollen stal;
Zweep en zadeltuigen
 Rusten overal;
En ten minste heden
 Kan zich 't rauwe vleesch
Der gedrukte leden
 Vleien: 'Ik genees!'
Regen, regen, regen,
 Wat men hoort of ziet:
Onbegaanbre wegen
 Zijn zoo kwaad nog niet!

En een arme stakker,
 Die met tranen zag
Hoe zijn huislijke akker
 Droogde met den dag,

Valt aanbiddend neder,
Geeft den hemel lof,
Die de veldvrucht weder
Opricht uit het stof,
'Regen, regen, regen!
Bad hij dag en nacht -
En de Bron van zegen
Heeft aan hem gedacht.

Twee Genève's.

'k Weet dat er twee Genève's zijn:
Een van Rousseau, een van Calvijn.
Maar 't zelfde, diepe, blauwe meir
Besproeit ze beiden - God zij de eer!

**De verminkten.
(Slot Werningerode, 1865.)**

Zij waren beiden frisch en sterk
En in den bloei van 't leven,
Maar onvermogen tot het werk,
Weleer door hen gedreven.

Zij waren, op een oud kasteel,
Een soort van 'extra boeien,'
Vertoonden 't ons van deel tot deel,
En leefden er van foaien;

Gelukkig, dat zoo groot een vorst¹
Zich hunner aan wou trekken,
En dat de penning op hun borst
Hun hartzeer mocht bedekken!

De een miste een arm, en de ander had
Het lood nog in de beenen;
De fraaie vruchten waren dat
Van d'oorlog met de Denen.

1 De Graaf van Werningerode-Stolberg.

**Baumann's grot.
(Rübeland. Harz.)**

Had hij een Lucifer gehad,
Hij was nog wel in leven;
Nu moest hij in een donker gat
Bijkans den doodsnik geven.
Dat komt van 't zoeken naar een schat,
Door hebzucht aangedreven.

Hans Baumann, brandende van lust
Om geld en goed te winnen,
Kroop, met een berglamp toegerust,
't Ontdekte kliphol binnen.¹
Geen' mensch ter wereld was 't bewust
Wat Baumann ging beginnen.

Het hol was diep; de weg was lang
Door de onderaardsche krochten;
Het ging van d'een' in d'andren gang,
Met wendingen en bochten.
De steendrop werkte er, eeuwen lang,
Aan fraaie kunstgewrochten.

't Was nu een hooge kerkpilaar,
En dan een bundel speren;
Een kansel hier, een orgel daar,
Een reuzenhelm met veeren;
Een tentgordijn, een feestsamaar,
Een korf met monsterperen.

Wijwaterbekken, outersteen,
En doopvont, naar behooren;
Pistolen, dolken, wild dooreen
Geschud, met pauk en horen;
En vrouwenboezems, hard van speen;
En spitse paardenöoren.

Maar dit is niet wat Baumann zocht,
Waar op zijn oog kwam azen;
Slechts dat hij goudërts vinden mocht,
Dat voedsel voor de dwazen!...
En eensklaps heeft een felle tocht
De berglamp uitgeblazen.

Daar stond hij in 't stikdonker vak,
En gilde 't uit. Geen wonder!
Geen vuurslag had hij in den zak,
Geen lichtontvlambre tonder.
Geen lucifer; dat groot gemak;
Geen lucifer bestond er.

De weergalm kaatst zijn gil weerom,
Zijn angst en jammerkreten;
Zij galmen voort van dom tot dom,
Door diepten, ongemeten;
En sterven, met een dof gebrom,
In ongepeilde spleten.

Geen licht; geen kennis; troost noch raad;
 Geen spijze; korst noch kruimpje!
Geen Ariadne's zijden draad;
 Geen vinding van Klein Duimpje!
Die hier den moed niet zinken laat,
 Voorwaar! verdient een pluimpje.

Drie dagen werden doorgebracht
 Met tasten, stromplen, zwerven.
Drie dagen? Neen! Eén lange nacht,
 Die alle hoop deed derven.
Begraven was hij, naar hem dacht,
 't Mankeerde maar aan 't sterven.

Nog sleept zich de arme stervling voort,
 En blijft een weinig hopen.
En zie! Een flauwe scheemring gloort!
 Een lichtstraal komt geslopen
Door de eigen enge en lage poort,
 Waar Hans is doorgekropen!

Hij kruipt weer uit; en ziet het kroost
Van Adam nog eens even;
Doet zijn verhaal; maar stottert, loost
Een zucht, en laat het leven.
Alleenlijk heeft hij dezen troost
Aan 't hol zijn naam te geven.

Eindnoten:

1 1672.

Waterval in Saksisch Zwitserland. (Lichtenhainer en andere.)

Vijf *groschen*. Heeren, geeft wel acht!
Zoo gij een oogenblikje wacht,
Zult gij een waterval zien stroomen.
Daar komt - daar is hij. Een, twee, drie....
Claudite rivos, pueri!
Ik zie een nieuw gezelschap komen.

Vijf *groschen!* Hebt gij 't niet gezien,
Het kan onmiddlijk weer geschiên.

Mengelingen.

In de lente.

Onze oude moeder heeft verheugd
Haar nieuwen mantel omgeslagen,
En is zoo schoon als in de dagen,
De dagen van haar prilste jeugd.
De zoetste glimlach siert haar mond,
Haar oogen tintlen van nieuw leven,
En op haar voorhoofd, zacht en rond,
Zijn al de rimpels uitgewreven.

'Ja;' zegt zij, onder 't luid gezang
Der voogden in de groene blaren;
'Mijn winterkommer en bezwaren,
Mijn kinderen! vergat ik lang.
Doet gij als ik; vergeet uw smart;
Staakt voor een oogenblik uw zorgen;
En laat, bij 't licht van dezen morgen,
U drukken aan mijn vroolijk hart!'

Korenbloem.

Gods liefde, die wij dankbaar roemen
Bij 't heilzaam koren dat ons voedt,
Gods liefde schenkt ons ook de bloemen;
Bij haar is weelde en overvloed.

Zoo ons de heerlijkheid des Heeren
In 't goud des akkers tegengloeit:
Hij wil dat we ook de bloem waardeeren,
Die kleurig aan zijn zoomen bloeit.

De knopjes gluren uit de bladeren,
En zien ons met een glimlach aan;
En zoo wij ons een tuiltje gaderen,
Daaraan is niet met al misdaan.

Slechts hij bedroeft den Allerhoogsten,
Die, daar hij 't minst vóór 't meeste kiest,
Den tijd van zaaien en van oogsten
Bij lieve bloemetjes verliest.

Bewaar ons, God! voor ijdelheden,
En hecht ons hart aan onzen SCHAT;
Maar ook voor bloemen te vertreden,
Die Gij doet bloeien op ons pad!

Maanlicht.

Waarom de Maan zoo gaarn wordt aangeblik?
- Dat vriendlijk licht verblindt niet, maar verkwikt.

Die schijnt en gloort en glinstert, *en niet schittert*,
Geeft zoets te smaken, dat hij niet verbittert.

En die door *schittring* de oogen pinken doet,
Draag zorg van ook te koestren door wat *gloed*.

Veldbloem en kasbloem.

De bloemekens langs de wegen,
Die ken ik meest allen bij naam;
Zij lachen mij vriendelijk tegen,
Zij groeten mij al te zaam.

De bloemen achter de ramen,
Omdat ik haar namen niet weet,
Die schijnen zich mijner te schamen,
En momplen: 'Die domme poëet!'

Uw dienaar, preutsche prinsessen!
Gij zijt schoon, zijt bevallig, vol vuur;
Maar gij eischt nog al vijven en zessen,
En verkoopt uwe gunsten wat duur.

Pronkziek volkje uit Japan en Bengalen!
Dingt om prijzen van zilver en goud.
Ik wil ook u mijn hulde betalen;
Maar mijn hart, o, mijn hart laat gij koud. -

Goedendag, Madeliefje! Gouddropje!
Eerenprijsje, zoo zedig en zacht!
Zeg eens gauw: sleept gij zoet in uw knopje,
En wat weer of gij heden verwacht?

'Goeden morgen! Wij sliepen als rozen;
En het weer wordt van daag vast heel mooi.
'k Heb een plaatsje aan uw knoopsgat gekozen,
Waar ik, stervend, mijn bladertjes strooi.'

Vraag.

Hoe komt dat we iedereen de Schepping hooren prijzen,
Maar voor den Schepper zelf heeft menig hart geen plaats?

Antwoord.

Natuur, dat tijdkleed Gods, ontdekt hem aan den wijzen,
Verbergt hem voor den dwaas.

Avondregen.

Ei, wat tikt daar aan de ruit?
't Venster opgeschoven!
Ruischt er engelenwiekgeluid
Over veld en hoven?
Neen, uit donkre wolken, vliet
Afgelieden zegen.
Zie, hoe zacht hij 't loof begiet!
Wees verwelkomd met een lied,
Lieflijke avondregen!

Drukkend hing, den ganschen dag,
't Zwerk met looden zwaarte;
Zwanger van den donderslag,
Dreigde 't wolkgevaarte.
Menig onzer zag den nacht

Met bezorgdheid tegen;
Maar geen onweer, dat hij bracht;
Slechts uw laafnis, koel en zacht,
Smeltende avondregen!

Zorgzaam wischt uw helder nat
't Stof van blad en twijgen;
Alles blinkt weer, gaaf en glad;
Dankbre walmen stijgen.
Hoor! de nachtegaal vangt aan,
Zingt langs veld en wegen!
Heerlijk klinkt zijn krachtig slaan
Door uw klettren op de blaân,
Ruischende avondregen!

Ware ook ik, te dezer stond,
Struik, of bloem der weiden,
O Hoe dronk ik mij gezond,
Na zoo lang verbeiden!
O Hoe strekte ik ieder blad,
Ieder blaadje u tegen,
En verzwolg uw paarlend nat,
Drop voor druppel, spat voor spat,
Kostlijke avondregen!

Hoe verkwiklijk en hoe frisch
Is nu 't ademhalen!
Alles voelt uw lafenis,
Milde regenstralen!
Wat verkwijnde komt weer bij,
Heeft zijn kracht herkregen;
Alle geuren maakt gij vrij;
Alle boezems opent gij,
Toovrende avondregen!

Wat, wat komt er even zoet,
Even mild gevloten?
Tranen, in een stroef gemoed,
Veel te lang besloten.
Maar ten laatste voelde 't hart
Zich te diep bewegen,
En een vloed van tranen werd
Troost en heulsap voor de smart,
Als een avondregen!

Wat is u nog meer gelijk,
Onder 's Hemels gaven?
't Godswoord, dat genadiglijk
't Dorstig hart komt laven;

Dat de dorre zandwoestijn
 Als een roos doet bloeien,
 Barre rotsen groen doet zijn,
 En voor elke zielepijn
 Balsem uit laat vloeien.

Ritsel voort dan, doe nog steeds
 Grooter weldaan leken,
 Schoon ook enkle sterren reeds
 Door het wolkfloers breken;
 En wanneer wij, wel te moê,
 Zijn ter rust gezegen,
 Tokkel van de vensterroê
 Ons een wiegedeuntje toe,
 Vriendlijke avondregen!

GEROK.

Waar niet?

'Wat Poezie, en waar heur woon is?'
 Alom; waar 's levens adem gaat.
 Zij is HET SCHOONE IN AL WAT SCHOON IS;
 In voorwerp, denkbeeld, woord en daad.

Echte zang.

Niets zoo lieflijk, niets zoo schoon
Als een dichterlijke toon,
Aan het HART ontvloeiend,
Door dien oorsprong, waar hij klinkt
En in andrer harten dringt,
ALLE harten boeiend.

Onvergeetlijk is het lied,
Dat uit de echte bronaar vliet,
't Leeft in duizend monden.
Ook een klankrijk woordenspel
Trekt, vervoert, betoovert wel,
Maar voor weinig stonden.

Nieuwe vormen, maat met maat
Wisslend, rijm in overdaad,
Beelden bij getalen,
Geven niet wat IK verlang;
Maken geen gezang tot zang,
Maar tot ijdel pralen.

Daar is 'ik en weet niet wat,'
Dat als levens-vonken spat,
    Leven-wokkend, -sterkend;
Dat ontvonkt, verkwikt, verheft,
En bevredigt, waar het treft;
    On-weerstaanbaar werkend.

Dat is wat ik wensch en wacht.
Schoonheid vraag ik, en geen pracht,
    Waarheid, en geen kunsten;
Ziels-, niet enkel zin-genot.
Die met dit verlangen spot,
    Weiger ik mijn gunsten.

U de krans, die u behoort,
Zanger van de rechte soort,
    Onder duizend krukken!
Dien mijn woord en wenk bedoelt,
Dien mijn innigst hart gevoelt,
    Maar niet uit kan drukken.

Vondel.

Waar zijn de liedren, waar de tonen,
Den grooten Vondel waard?
De lauwren om een hoofd te kronen,
Waar eeuw bij eeuw op staart,
Met d'eerbied, die aan de echte zonen
Van 't godlijk lied weervaart?

Laat de Amstel van zijn lof weergalmen!
En gij, zijn 'blonde Rijn,
Beplant met rijnschen wijn!
Laat met uw ruischende oeverhalmen
Zijn naam verzelvigd zijn.
Bevlecht zijn schedel, Oosterpalmen!
En gij, Germaansche Pijn!

Wat snaar heeft hij niet aangeslagen?

Wat toon haar niet ontrukkt?

Wat anderen vermetel WAGEN,

Aan Vondel is 't GELUKT.

De Davidsharp heeft hij gedragen,

De Grieksche luit gedrukt.

Hij is ten hemel opgestegen,

Ten afgrond neergedaald;

Hij heeft, op on-bezochte wegen,

Steeds nieuwen roem behaald;

Nooit is hij machtloos neergezegen;

Nooit heeft zijn greep gefaald.

Hij heeft ons 't lied der englenreien,

Der duivlen oproerklank

Doen hooren; tortelduif! uw schreien,

Op een 'verdorde rank;'

De herderlijke veldschalmeien,

En krijg- en offerzang.

'O Kerstnacht, schooner dan de dagen!
O Kankerige tak,
Van vorstelijken boom geslagen,
Met zoo geducht een krak!
'O Pluim,' die Ruben rouw deed dragen,
'Waarin het duifken stak!'¹

Hoe menig oor wist gij te boeien,
Daar 't godentonen ving;
Hoe menig traan hebt gij doen vloeien,
Die als een parel hing;
Hoe menig edel hart doen gloeien
Van verontwaardiging!

Waar zijt gij, Helden, Vorsten, Wijzen,
Van Hollands schoonsten tijd,
Wie Vondels hart geen lied deed rijzen,
Aan uwen lof gewijd?
Onsterflijke gezangen prijzen
U, die onsterflijk zijt.

Maar wie heeft liedren, wie heeft tonen,
Den grooten Vondel waard?
Wie lauwwren om hem 't hoofd te kronen,
Waar eeuw bij eeuw op staart,
Hem, wien van duizend muzenzonen,
Geen enkele evenaart?

Prikk op uw voetstuk, eenig Zanger!
Vertoon uw aangezicht!
Uw vaderland verzaakt niet langer
Zijn uitgestelden plicht.
Herinring van uw lied vervange er
Ons later kreupeldicht.

1867.

Eindnoten:

- 1 De schoone reien uit *Gijsbrecht van Aemstel* en *David in Ballingschap*, en de klacht van Ruben in *Jozef in Dothan*, waarop hier bedoeld wordt, behoeven wel geene nadere aanwijzing.

Vondels borstbeeld, in mijn Studeervertrek, met violen versierd.

- Ghy Nymfen, breid een stoel
 Van bloemen dien, *die 't licht eerst zag in een viool,*
 En sedert, kiesche bie, versmaende alle andre tuinen,
 Op Pindus heuvels en zijn spikkelige kruinen
 Gestadigh nekter zoog.

VONDEL. *Willem van Nassau's Geboorte.*

- mijn geboortstad Keulen
 Daer heb ik eerst om honigh uitgevloegen,
 Omtrent den blonden Ryn,
 Beplant met Rynschen wijn,
 En als een bie *violendau* gezogen.

VONDEL. *Olijftak. Aan Gustaaf Adolf.*

VAN DEN VONDEL [is] te Keulen, in de straat genaamd
 de Wijsgas, *daar de Viool uithing*, geboren.

BRANDT, *Het leven van Joost van den Vondel*, bl. 8.

Die in een VIOOL geboren werd,
 VIOLENDauw heeft gezogen,
 Staat hier, op 't wenschen van mijn hart,
 Met een slinger violen omtogen.

Een stichtsche jonkvrouw heeft dat gedaan.
Hoe zal ik naar waarde haar danken?
Kom, vader Vondel! hef zelf eens aan
Met de oude Vondélische klanken.

Gij zwijgt; uw lippen blijven stil
En strak, als uw appellooze oogen?
Het faalt u wel niet aan goeden wil,
Maar enkel aan vermogen.

Ook mij, al ben ik niet van steen,
Al zal ik er nimmer in pralen!
Dies moge een erkentlijke handdruk alleen
De schuld onzer harten betalen.

Een handdruk, die haar dankbaar zegt,
Waar de eeuwen het zegel op drukken:
'De hand, die DICHTERS bloemen vlecht,
Is waardig de schoonste te plukken.'

**Bij den dood van Dr. Johannes Josephus Viotta, *Componist*.
Overleden 6 Februari 1859.**

Ook die harp, ook die harp dan tot zwijgen gebracht,
Wier geklank aan mijn zangen zich paarde,
In de dagen van jeugd en ontluikende kracht,
Die een hemel beloofden van de aarde!¹

Die ook sints, in 't gedrang van des levens gewoel,
Door het lied van den MAN zich liet wekken,
En, in geestrijke tonen, 't eenstemmig gevoel
En het hart van den VRIEND deed ontdekken.²

Nog een lied was beloofd; nog een lied werd verwacht;
Was op weg van mijn hart tot mijn lippen -
Maar eer de adem mijns monds het had overgebracht,
Kwam die harp aan den MEESTER te ontglippen.

Zet haar neer bij zijn graf, waar des avonds de wind
Haar met smartlijke zuchten bespele;
En bereikt haar dees toon uit het hart van een vrind,
Dat zij aansla en klagelijk kweele!

Eindnoten:

- 1 Zie de Leidsche Studenten-almanakken van de jaren 1836, 37, 38.
- 2 'Nooit'; schreef zijne welwillendheid, nog weinige maanden voor zijn dood, bij de uitnoodiging tot hetgeen waarop de derde strophe van dit stukje doelt: 'nooit heb ik kunnen nalaten velen uwer verzen, en vooral enkelen, die door den vorm daartoe geschikt waren, te componeeren.'

Laatste grond.

Of Godgeleerdheid smale en Wijsbegeerte spott':
GOD-ZELF is 'laatste grond' van mijn GELOOF IN GOD.

**Zilveren echtfeest.
(Aan mijne vrienden D.M.O.)**

Vijf en twintig jaar getrouwd;
Twintig jaar mijn vrienden!
De ECHTE MIN geen vonk verflauwd,
Ook de VRIENDSCHAP niet verkoud,
Die ons saam mocht binden.

Dit vereischt, aan dezen disch,
Woorden, wenschen, zangen;
Dit de blijde erkenenis:
'Van wat hier genoten is,
Heb ik mede ontvangen;

'Meê gedeeld in 't zoet genot
Van dien rijken zegen,
Die een goedertieren God
Uitstortte op uw huwlijkslot,
Uitstrooide op uw wegen;

'Meê genoten van de vreugd,
Klimmend nog en groeiend,
Die uw ouderhart verheugt,
Bij het neerzien op een jeugd,
In Gods gunste bloeiend.'

Ja, mijn vrienden! God is goed.
Slaat zijn wegen gade!
Kalm genot bij overvloed,
Vrede en vreugde in 't stil gemoed,
Schonk u zijn genade.

Innig aan elkaar gehecht,
Eén van ziel en zinnen,
Zegent gij den zaligste' echt,
Klemt elkaar aan 't hart en zegt:
'God leerde ons beminnen.

'Wat, toen hij ons samenbracht,
't Kloppend hart gevoelde,
Is geheiligd, kreeg zijn kracht,
Uit die bron van liefde en macht,
Die ons heil bedoelde.

'Hij maakte ons in Christus één,
Eén geloof, één hope;
Heel zijn schat is ons gemeen.
Kan die band ook scheuren? Neen;
Wat de tijd ook sloope.

'Niet voor vijftwintig jaar,
Niet voor vijftig jaren,
Maar VOOR EEUWIG staan wij daar,
Een in Hem vereenigd paar,
Op zijn gunst te staren.

'In een zalige eeuwigheid
Zijn geen huwlijksbanden;
Maar wat is er, dat hen scheidt,
Wie een zelfde kroon verbeidt
Uit eens Heilands handen?'

Recht zoo! Denkt dit voorrecht in,
Christlijke echtgenooten!
Smaak het, christlijk huisgezin!
Magen, vrienden, deelt er in!
't Is uit God gevloten!

Hem de dank, de lof, en de eer,
Hem het zielsbetrouwen!
Onuitputlijk is de Heer.
Dankbren doet hij meer en meer
Van zijn gunst aanschouwen.

1860.

Onberouwelijk.

Geen goed besluit berouwt, al kost het pijn.
't Goede is uit God; gezegend zal het zijn.

Aan een reiziger naar overzee, tot afscheid.

πίστος ἐν χακοῖς ἀνὴρ κρείσσων γαληνῆς ναυτιλοῖσιν εἴσορα.
EURIPIDES.

'Een trouwen vriend in 't oog te staren,
Doet onzen boezem meerder goed,
Dan de aanblik der gestilde baren,
Als weer en wind heeft uitgewoed.'
Maar zoo ons oog den blik ontmoet
Van Hem, wiens wenk de zee bedaren,
Den storm zich nederleggen doet, -
Laat bruisen 's levens hooge vloed!
Wij weten in wiens schuts wij varen:
Zijne is een liefde, die behoedt.

Aan een evangeliedienaar.

Ga voort, en stort uw besten balsem
Aan Jezus voet;
Vertroost zijn ziele van den alsem,
Die 't ongelooft hem smaken doet.

Vervul zijn huis met de eelste geuren
En schraag het dak;
Verblijd ze die om Sion treuren,
En steun wat moedloos is en zwak.

Die vijf en twintig jaar u sterkte,
Is nog nabij,
Wat hij door u gezegends werkte,
Bevestig en vermeerder hij!

Hij blijve u nog een reeks van jaren,
Voor kerk en land,
Voor dierbaar huis, en vrienden sparen,
En overdekke u met zijn hand.

En is de groote dag gekomen,
Door Hem beloofd,
Hij zette, omringd van al zijn vromen,
De schoonste kroon op 't dankbaarst hoofd.

Aan eene weduwe.

De vertroosting Gods zijn nooit te klein,
Hoe groot het leed moog wezen.
De God, die ze schenkt,
en ons lijden gedenkt,
Zij eeuwig gedankt en geprezen!

Houd dan moed onder 't kruis! Hoe zwaar het drukk',
Het zal u nooit verpletten.
Rijze 't leed voor uw oog
als gebergten omhoog:
Het geloof kan ook bergen verzetten.

Aan eene erfdochter.

Wie zal u drukken aan zijn hart,
U dragen door dit leven?
Wie, in des levens zorg en smart,
Steun en vertroosting geven?
Wie, altoos met dezelfde trouw
Voor de eene en uitverkoren vrouw,
Wier min zijn ziel verblijdde,
Zich stellen aan uw zijde?

De man, die daar een hart toe heeft,
Dien zal mijn hart beminnen.
Hij zoekt wat God in 't echtheid geeft,
En geen genot der zinnen.

Maar 't oog, dat op uw schoon slechts vlamt,
Op 't edel huis, waar uit gij stamt,
Uw rijkdom is geslagen, -
Dat kan ik niet verdragen.

Hoe teerder 't u zal gadeslaan,
Hoe vuriger belezen,
Hoe meer de hoon, u aangedaan
Me een ergernis zal wezen:
Miskenning van uw schoonste schoon
Uw besten schat, uw hoogste kroon;
Miskenning van den zegen,
In uw bezit gelegen.

Verborgten.

De deugd is een gewas, dat niemand kweekt,
Ten zij de wortel zich in de aard versteekt.

Verlies van vrienden.

Ontvalt u vrind op vrind -
Wie heeft nooit vriend betreurd?
Geen band, die harten hier verbindt,
Of hij wordt eens verscheurd.
Als alles uit was met deze aard,
Hoe weinig was dit leven waard!

Daar is een beter oord,
Daar is een milder lucht,
Waar 't leven, door geen leed gestoord,
Iets meer is dan een zucht,
En wat een menschlijk hart doet slaan
Niet flikkert, om weer uit te gaan.

Daar valt geen scheiding voor;
 Daar wordt geen traan geschreid;
 Daar heeft men lief, alle eeuwen door,
 In rust en heiligheid.
 't Geloof ziet derwaarts uit, bij 't graf,
 En wischt de heetste tranen af.

Zoo dooven ster bij ster,
 En wijken uit uw oog,
 Als de ochtendzon steeds helderder
 Verschijnt aan 's hemels boog.
 Zij gaan niet onder aan den trans,
 Maar domplen zich in schooner glans.

MONTGOMERY.

OPMERKING. De omstandigheid dat in het laatste couplet *helderder* op *ster* slaat, behoeft geen lezer te verleiden om nu ook de doffe *e* van den comparatief-uitgang als de scherpe *e* in *ster* te gaan uitspreken. Het is een van die onvolkomen rijmen, die geoorloofd zijn en, mits niet misbruikt, hunne eigene bekoorlijkheid hebben. Verg. *scherm* op *arm*; *werd* op *hart*. Bilderdijk veroorlooft zich zelfs eenmaal *wordt* op *hart*. WINTERBL. II. 118.

Mozes op den Nijl.

Draag, groote Nijl! wien nimmer sterflijke oogen
Aanschouwd en waar gij klein zijt en gering,¹
Draag op uw vloed dees kleinen zuigeling,
En spaar hem, met zijn moeders leed bewogen.

Wieg, schommel hem voorzichtig op uw baren,
En drijf hem zacht naar 't veilig hoekje voort,
Waar vorstlijk oor 'het jongskens weenen' hoort,
Van tusschen riet en groene lotusblaren.

En als hierna dit 'knechtken der Hebreëuwen'
Uw godlijk nat in drabbig bloed verkeert,
Den zegen van uw welige oevers weert,
En mensch en dier zijn noodkreet uit laat schreeuwen:

Wijt dan dit leed het kind niet, dat gij spaarde,
En veiliger gesmoord hadt in uw vloed,
Maar 't monster, door uw vruchtbaar slijb gevoed,
Der DWINGLANDIJ, uw vloek, den vloek der aarde,
Die OVERAL het water maakt tot bloed.

Eindnoten:

- 1 Non licuit populis parvum te, Nile, videre. LUCANUS.

Oude vriendschap.

Geen nieuwe vriendschap, die vóór de oude gaat.
De tijd dooft veel, maar kan niet alles dooven.
Het trouwe HART komt altoos weder boven,
En staft zijn aanzijn door de trouwe DAAD.

Uit Shakspere.
(As you like it.)

De wereld is niet dan een groot tooneel,
Acteurs zijn alle mannen, alle vrouwen;
Zij hebben hun afwisselende 'op's en 'af's;
En beurtlings speelt een zelfde vele rollen.
Bedrijven zijn er zeven. Eerst een wicht,
Schreiend en spijend in malmoertje's armen.
Daarna een frissche schoolknaap, met een lang
Gezicht en riem vol boeken, als een slak,
Ter dagschool kruipend. Dan mijnheer de minnaar,
Die als een ketel stoomt, en voor zijn liefste
Een lied vol jammer zingt. Straks, een soldaat
Vol barsche vloeken; als een beer zoo ruig;

Heel fel op de eer; opvliegend; rasch tot twist;
De waterbel van roem en grootheid zoekend
Tot in den mond van 't grof geschut. Nu volgt
Een raadsheer, dik van buik en onderkin;
Het oog gestreng; 't snit van den baard formeel;
Vol wijze spreuken, voorbeelden, citaten.
Aldus speelt dees zijn rol. De zesde leeftijd
Komt als een maagre Pantalon, op muilen,
Een knijpbril op den neus, te voorschijn. 't Vroeger pak
Werd wel een huis te wijd voor den scharminkel.
De volle borststem, eens zoo manlijk zwaar,
Kreeg nogmaals 't hooge van een kinderkeel,
En schiet al piepende over. 't Laatst tooneel,
't Besluit van 't drukke en voorvalrijke stuk,
Is tweede kindsheid; geen geheugen meer!
Tand-, oog-loos, oor-loos, smaak-loos, alles-loos.

O mihi praeteritos!

'Mocht ik nog eens mijn leven over-leven,
Hoe anders ware in alles mijn gedrag!
'k Zou mij niet weer aan dwaasheên overgeven,
Waarvan ik, veel te laat, de dwaasheid zag.

'k Zou kinderlijk mijn kindertijd genieten,
Geen andre wensch in 't kinderlijke hart;
Verzekerd dat zijn grievendste verdrieten
Slechts weelden zijn bij later levenssmart.

'Mijn jonglingstijd zou 'k niet daar heen doen snellen
In velerlei gebeuzel en gedroom;
Mijn rijkdom in geen luchtkasteelen stellen,
Noch rekenen op Jona's wonderboom.

'Ik zou geen roem, geen ijden lof begeeren,
Door valschen smaak aan valsch gevoel verkwist;
Noch leeren 't laatst wat ik het eerst moest leeren:
Eenvoudigheid, en waarheid onvernist.

"k Zou niet zoo veel verwachten van de boeken,
Niet zoo veel zien door andrer oogen; neen!
Terstond ter rechter plaats een wijsheid zoeken,
Die nu, na lang een omweg, mij verscheen.

'De menschen - 'k zou van hen geen vonnis vellen,
Naar d' indruk, naar de ervaring van een dag;
Met ingebeelde smart mijn ziel niet kwellen,
Noch iemands oor met noodeloos beklag.

'Ik zou' - Wat zoudt gij, oude dwaas! bedrogen
Door d' eigen waan van wijsheid, vroeg en laat?
Gij zoudt veel wijzer zijn in eigen oogen,
En mogelijk heel wat dwazer metterdaad.

Jong blijven.

Het hart blijft jong en wordt niet oud,
Wanneer 't zich frisch en open houdt,
    Om al wat menschlijk is te voelen;
Te voelen wat een kind verblijdt,
    En wat er door den geest moet woelen
Eens jonglings, in zijn schoonsten tijd.

Die zijn verleden in zich draagt,
Blijft jong, al is hij welbedaad,
    En wekt der jonkheid geen mistrouwen.
Veel kan hij hopen, wien veel heugt;
Veel met zachtmoedig oog beschouwen;
    't Herin'ren IS EEN GROOTE DEUGD.

Opwekking.

Houd vast, houd vast, met oog en hart,
De poëzie van 't leven!
Ze is overal; ze is altijd daar, -
't Gemoed zij rein, het oog zij klaar,
Zoo ziet, geniet, verbiedt gij haar
U ongemerkt te ontzweven.

Van hier, van hier 't vroeg stokoud ras,
Met doffe en vaakrige oogen,
Voor God, Natuur, en Leven koel,
Aan geestdrift vreemd en zielsgevoel,
Tot dom'len in een luien-stoel
Geboren en getogen.

Miskennen eerst, misvormen dan;
Ontleden, en verwerpen;
Hooghartig twijflen, laffe spot:
Zie daar hun wijsheid, eer, en lot!
En voorts wat dierlijk zingenot,
Daar zij hun geest op scherpen.

Neen! kloppe in ons nog als voorheen,
 Schoon onze jaren vlieden,
 Een hart vol leven, lust en vreugd
 In al wat schoonheid is en deugd;
 In de oude borst een jonger jeugd
 Dan bij die jeugdige oude lieden.

1868.

Op tijd.

Onmid'lijk nut sticht niemand. Meestal gaat
 Het langs een weg, die zich niet nagaan laat.

't Zaad kiemt in 't donker, wordt gevoed, gesterkt,
 En breidt zijn wortels uit, eer 't iemand merkt.

't Kind leeft, en wordt van 's levens stroom doorspoeld,
 VIER maanden - eer de MOEDER leven voelt!

't Duurt NEGEN - eer het wonder mag geschiên,
 Dat derden 't nieuwe schepsel mogen zien.

En VELE - voor 't zichzelf onderscheidt,
 En u een glimlach biedt van dankbaarheid.

Een lied.

Laat hooren, laat hooren,
Wat u op 't harte ligt!
Sluit haat en vrees de lippen dicht,
De liefde kan niets smoren,
Maar spreekt naar lust en plicht.

Laat praten, laat praten,
Wat zwijgen kan noch wil!
Een dwaze tong staat nimmer stil.
Geen wederwoord kan baten,
Of smoort een zot geschil.

Laat komen, laat komen,
Wat komen zal en moet!
Gods liefde maakt het altijd goed
Met zijne oprechte vromen;
't Is wijsheid wat Hij doet.

Geen partij-man.

Partijman wezen, wil ik niet.
'k Wil aan geheel mijn volk behooren.
Mijn ernstig woord, mijn vroolijk lied,
Moet zijn voor aller hart en ooren.
Partijman wezen wil ik niet.

Zij hebben dikwijls mij verzocht;
Vooruitgeschoven met een buiging;
Zij hadden gaarne mij gekocht
Voor flikkerij en eerbetuiging;
Maar hebben 't nooit zoo ver gebracht.

Zij zeggen dat zij 't zelf' niet zijn,
En voor geen schatten wezen willen.
Maar leugens haat ik, grof en fijn,
En zie niet wat ze er van verschillen;
Liefst mijd ik 't wezen EN den schijn.

Zij hebben 't somtijds mij gemaakt,
Ondanks mijn dapperst tegenstreven,
Mijn wagen aan hun trein gehaakt,
Ook *mijn* naam in hun vaan geschreven;
Maar weinig vruchts daarvan gesmaakt.

Want spoedig kwam ik met protest,
En zal er altijd weer mee komen.
Partijzucht haat ik als de pest;
Zij fopt de wijzen, doekt de vromen,
En haalt den duivel in op 't lest.

Gesprek tusschen drie.

A.

In uwe school gelooft men op gezag.

B.

In de uwe, dat men niets gelooven mag.

C.

In mijne, dat zich Jezus niet vergist,
Noch Paulus meer beweerd heeft dan hij wist.

Mooi Kaatje.

Mooi Kaatje, wrijf uw oogjes uit,
En kijk eens helder rond!
Men lacht om u, 't zij stil of luid,
En is het zonder grond?

U viel een knap gezicht ten deel;
Uw moeder heeft wat geld.
Maar zeg mij, zijt gij niet wat veel
Op groot fatsoen gesteld?

Gij zijt een burgerdochter, kind!
En 't strekte u niet tot schâ.
Uw vader was door elk bemind -
Och! kreeg gij zulk een gâ!

Een eerlijk man wordt door geen schoon,
En door geen schijn misleid;
Hij vraagt, - het zij uw hoogste kroon! -
Naar deugd en deeglijkheid.

Och lijk niet engelsch, speel geen fransch;
Maar reken hierop vast:
Mooi KAATJE heeft een mooie kans;
Maar KATTY krijgt een kwast.

Niet onfeilbaar.

'Van mij te verschillen, gelijk gij ziet,
Is van domheid of onwil een blijk.
Onfeilbaar? Wel neen! dat ben ik niet;
Maar wel heb ik altijd gelijk.'

Gratiosa.

Ja enkel poezy zijt gij,
Ja enkel schoonheid, leven, jeugd;
De liefde klapwiekt u op zij,
En aan uw voetstap kleeft de vreugd;
Elk der Bevalligheden
Komt met u opgetreden!

Daar schittert in uw oog een vonk,
En op uw voorhoofd glanst een gloor,
Als in de onsterflijke oogen blonk
Der maagden van het hemelsch koor,
Die in de zangen leven,
Op Chios aangeheven.

Maar 't lachjen, dat de rust verkondt,
Den vrede van een rein gemoed,
Zweeft om uw rozenrooden mond....
Ontsluit hem! Laat uit d'overvloed
Van 't hart die lippen spreken,
Haar taal als honig leken!

Eenvoud.

De Hemel heeft op menig hoofd
Een lieflijken krans laten vallen;
Hij bloeit en blinkt er onverdoofd,
En trekt het oog van allen.

Maar die hem draagt weet nergens van,
En ziet zoo eenvoudig in 't ronde;
Dat maakt haar zoo schoon als zij wezen kan,
En bewaart haar voor dwaasheid en zonde.

Godsvrucht.

Een rein gemoed, een zedig oog,
Een ziel ootmoedig voor den Heer,
Ziet met vertrouwen naar omhoog,
En vol van liefde neer.

Een op zijn God vertrouwend hart,
Een hart vervuld met liefde en vreê,
Geniet altijd meer vreugd dan smart,
En dankt in wel en wee.

Goedheid.

Wie wordt door elk bemind? Wie wint
 Het hart, op 't eerst aanschouwen?
 Het VRIENDLIJK oog, het GOED gelaat,
 De glimlach, die een hart verraad,
 Oprecht en zonder vouwen.

Dat schoon, dat schooner is dan schoon,
 Doet ieders hart ontgloeien.
 Een koude schoonheid roert ons niet;
 Maar deze wekt eens dichters lied,
 En kan een grijsaard boeien.

Blijvende waarde.

Prachtig blonk voor ons oog, met haar schitterende pluim,
 De komeet, met kortstondigen luister:
 Maar het vaste gesternte aan 't onmeetlijke ruim
 Straalt nog steeds en bestendig, in 't duister.

Heerlijk schitteren de gaven van schoonheid en jeugd,
 Die een dichterlijk hart doen ontgloeien;
 Maar het heilig versiersel van godsvrucht en deugd
 Blijft ons stichten, verlichten, en boeien.

In het jaar der komeet van DONATI.

Eén slechts.

Jar one chord, the harp is silent;
 move one stone, the arch is scattered;
 One small clarion-cry of sorrow
 bids an armed host awake;
 One dark cloud can hide the sunlight;
 loose one string, the pearls are scattered;
 Think one thought, a soul may perish;
 say one word, a heart can break.

ADELAÏDE ANNA PROOTER.

Doorkerf één draad: uw parelsnoer
 Strooit al zijn rijkdom langs den vloer;
 Ontstem één snaar: uw harp moet zwijgen;
 Verwrik één steen: de boog verzet;
 Eén stootjen in de alarmtrompet -
 En duizend zwarte zorgen stijgen!
 Eén donkre wolk verbergt de zon;
 Eén dwaasheid opent u een bron
 Van leed, dat zich geen hart verbeeldde;
 Eén vonk ontsteekt wat niemand bluscht;
 Eén wensch verstoort de gansche rust,
 Een, ééne erin'ring elke weelde.

Eén smet bederft geheel een kleed;
Eén wroeging werkt wat niemand weet;
Eén oogenblik baart eeuwge smarte;
Eén spaak, gebroken, breekt het wiel;
Eén enkel denkbeeld doodt een ziel;
Eén enkel woord verscheurt een harte.

Zijt gij rijk, dat hèt blijk!

Zoo gij gelukkig *zijt*, mijn vriend!
Hoe zoudt ge in dat geluk niet *roemen*?
Heeft God het niet aan u verdiend,
De dingen bij hun naam te noemen?

Aan * * *

Zoo velen zwelgen in het Overbodige,
Of lossen zich in 't Onbeduidende op;
Gij, met uw edel hart en klaren kop,
Leef voor en door het ware en Eéne Noodige!

Maakt plaats.

Gouden starrevonken,
Aan des hemels blauw,
Toeft, o toeft een weinig,
Dooft niet al te gauw!...
Neen! Het starrelicht verdwijnt!
Dat de DAG verschijn!

Smettelooze vlokken,
Sneeuwkleed over de aard,
Reine lust der oogen,
Blijft nog lang gespaard!....
Neen! Versmelte uw zilvergloor!
Laat de LENTE door!

Bloesems, lieve bloesems,
Maakt niet zoo veel spoed!
't Zonnetje is nog koestrend;
't Regentje is nog zoet....
Neen! Valt af, naar de oude wet!
Dat de VRUCHT zich zett!

Vreugd, zoo trouw en teeder!
Aan mijn hart zoo dier,
Wat ontplooit ge uw vleuglen?
Engel! blijf nog hier!....
Neen! een HEILGER staat gereed,
Die uw plaats bekleed!

ADELAIDE ANNA PROCTER.

La vie est un état de guerre, et l'adversité en est le poste d'honneur.

Het leven is een staat van oorlog; tegenspoed
De post van eer voor 't echte heldenbloed.

Drie gedichten van Thomas Hood.

THOMAS HOOD, geb. 1798, overl. 1845, viel als dichter meest in 't komische, en is als humoristisch prozaschrijver ook ten onzent door zijn *Up the Rhine* bekend. Intusschen heeft hij in enkele stukken getoond welke groote gaven hij had, ook voor de uitdrukking van een ernstig en diep gevoel, en de drie hier nagevolgde zijn daarvan treffende voorbeelden. Zijn 'Lied van het Hemd,' waardoor hij de diepe ellende der arme londensche naaisters op het hart zijner landgenooten poogde te drukken, verwierf hem de grootste populariteit, en, zoo ik hoop, voor deze ongelukkige tobsters eenige verbetering in haar lot. Zeker is het dat het niet zonder grooten invloed is geweest op de afschaffing der z.g. *Korenwetten*. Het kwam allereerst door het weekblad 'Punch' ter kennis van het algemeen.

I.

Het Lied van het Hemd

Met vingertoppen, ruw en wreed,
 Met oogen, dik en rood,
 Zat daar een vrouw, in 't voddenkleed
 Te naaien voor haar brood.
 Piek, piek, piek!
 Van honger en kommer half ziek,
 Door leed verteerd, door zorg beklemd,
 Zong zij het 'Lied van 't Hemd.'

'Piek, piek, piek!
Van 't eerste gekraai van den haan.
Piek, piek, piek!
Tot de zon is ondergegaan.
Een heiden en turk is er beter aan toe,
Die niet weet waarvoor hij leeft,
Dan een christenmensch, bij het werk dat ik doe,
Die een ziel te verliezen heeft.

Piek, piek, piek!
't Wordt mij geel en groen voor 't gezicht.
Piek, piek, piek!
Mijn oogen vallen dicht.
Zoom en oksel en strook;
Strook en oksel en zoom;
Totdat ik in slaap val over een knoop,
En hem aanzet in den droom.

Gij jonkman, die naar uw liefde vrijt!
Gij man, met uw wijfje in uw schik!
Het is geen linnen dat gij verslijt,
Maar arme schepsels als ik.

Een naad, en weer een naad;
En naad, en weer een naad;
Voor wien is wel deze bestemd?
Geloof mij, ik naai, met een dubbelen draad,
Mijn lijkkleed, en uw hemd.

Wat geef ik om den dood,
Hoe aaklig en naar hij ook zij?
Voor dat magere spook is mijn vrees niet groot;
Het heeft te veel van mij;
Het heeft te veel van mij;
Van mij, die door vasten mijn krachten sloop -
Och dat ook het brood zoo duur moet zijn,
En vleesch en bloed zoo goedkoop!

Ik piek maar al wat ik kan!
Mijn werk is nooit ten end.
Mijn loon? Een korst brood, een bos stroo, en dan
Dit mooie equipment!
Een tochtig dak, een naakte vloer,
Een stoel en tafel, dat's al!
Zoo kaal een muur, dat ik snak naar het uur,
Waarin er mijn schaduw op vall'!

Piek, piek, piek!
Van uur tot uur, dat daar slaat.
Piek, piek, piek!
Als in 't werkhuis de boef voor zijn kwaad.
Zoom, en oksel, en strook;
Strook en oksel en zoom;
Tot ik wee word om 't hart, en versufd in mijn hoofd,
En ik zelf niet weet hoe 'k er koom.

Piek, piek, piek!
In den donkeren tijd om nieuwjaar.
Piek, piek, piek!
Als de hemel zoo blauw wordt en klaar.
Als, tusschen de pannen, de zwaluw in-
en uitvliegt keer op keer,
En mij vraagt of ik haar niet gelukkig vin-
de, en mij tergt met het mooie weer.

Och of ik de groene wei
Nog eens zien mocht, gelijk in mijn jeugd,
En ruiken de dorens, de dorens van Mei,
Waar de geur mij haast niet meer van heugt!
Wel dwaas dat ik er naar taal!

Wel dwaas dat ik er naar taal!
 Als wist ik met wat gebrek lijden hiet,
 En een loopje gekocht voor een maal!

Maar toch, één uurtje van rust -
 Zoo dat mij te beurte viel!
 Niet om te gaan denken aan hoop of lust,
 Maar aan mijn arme ziel;
 Maar aan mijn grootste smart!
 Ach! een weinig te schreien waar goed voor mijn hart!
 Gelukkig zoo ik 't mocht!
 Maar aan naald en draad doet het niet dan kwaad;
 - Blijf weg dan, schaadlijk vocht!

Met vingertoppen, ruw en wreed,
 Met oogen, dik en rood,
 Zat daar een vrouw, in 't voddenkleed,
 Te naaien voor haar brood.
 Piek, piek, piek!
 Door honger en kommer half ziek,
 Door leed verteerd, door zorg beklemd,
 Maar op een toon zoo hoog,
 (Och dat het de rijken bereiken moog!)
 Zong zij dit 'Lied van 't Hemd.'

II. Het Sterfbed.

Met zorg hield ons bedroefde kring
Den adem in, om acht te geven
Hoe in haar borst de stroom van 't leven
Nog flauwtjes op en neder ging.

Elk onzer fluisterde zoo zacht,
En stond zoo machtloos op zijn beenen,
Als hadden we elk zijn eigen kracht
Haar tot den doodstrijd moeten leenen.

Door vrees en hoop werd evenzeer
Ons hart misleid, bij 't pijnlijkst wachten.
Zij sliep. Wij zeiden: 'Ze is niet meer.'
Zij stierf. Toen sliep zij, naar wij dachten.

Want, toen de morgen koud en nat
Te voorschijn kwam met regenvlagen
Hield zij haar oogjes toe. Zij had
Een schooner dag zien dagen.

III.**De Drenkelinge.**

Weer zoo'n beklaglijke,
Die bij een korten dood
't Haar onverdraaglijke
Leven ontvlood!

Vat haar voorzichtig aan;
Handel haar zacht!
Wees met haar jeugd begaan;
Eer haar geslacht.
Zie toch dit bleek gelaat!
Zie hoe dit nat gewaad
Kleeft om die fijne leest;
Wat moet ze, in blijder staat,
Schoon zijn geweest!
Hoor naar een zacht gevoel,
En draag haar daadlijk
Weg uit dit druk gewoel, -
Liefdrijk, niet smaadlijk.

Zie haar niet toornig aan;
Blijf niet koelbloedig.
Wijd haar een stillen traan,
Menschlijk, zachtmoedig.
Denk aan haar zonde niet,
Haar misdaad, zoo rauw!
Al wat gij in haar ziet
Zij thans - de vrouw.

Vorsch niet nauwkeurig uit,
Wat toch maar treurig luidt;
Wien zou het baten?
't Leelijke - zwijg er van.
Niets heeft de dood haar dan
't Schoone gelaten.

Wat zij geweest zijn moog?
Och, laat het glippen!
Wisch deze wangen droog,
't Slijk van die lippen.
Strijk haar het haar van 't oog,
('t Weelderig haar,

't Schoonste dat ge immer zaagt,)
Daar elk nieuwsgierig vraagt,
Wie? en: Van waar?

Wie was haar vader?
Wie was haar moeder?
Had zij een zuster?
Zuster of broeder?
Was, door een andren band,
Niet nog een teerder hand
Haar ten behoeder?

O Het is waard beschreid,
Dat ge, in zoo trotsch een tijd,
Echter zoo zeldzaam zijt,
Menschlievendheid!
In deze groote stad,
Op haar paleizen prat,
Wonder der aard!
Vond zij (verantwoord dat!)
Geen huis of haard.

Ach, hier verloochende
't Allesvermogende
Zusterlijk, broederlijk,
Vaderlijk, moederlijk
Hart zich geheel.
Smaad was haar deel.
Liefde nam wat zij gaf,
Keerde zich toornig af.
Vromigheid schudde 't hoofd
Bij haar rampzalig lot,
Zelfs van den troost van God
Bleef zij beroofd.

Waar der lantaarnen gloed
Trilde op den breeden vloed,
En licht bij licht
(Blijden een blij gezicht)
Flikkerde laag en hoog,
Stond zij met somber oog,
Staarde zij stijf en strak,
En - had geen dak!

Rillend; van vrees niet, neen!
Rillend van koude alleen,

Rillend van top tot teen,
In dezen uren,
Barren novembernacht,
Hield ze op de brug de wacht,
Stond zij te turen
Over de leuning heen,
Waar, voor haar oogen,
In donkre bogen
De stroom verdween.
Dol van des levens pijn,
Dorstende om *niet* te zijn,
Verbijstring ten buit;
Inwendig gedreven,....
Waarheen? Om het even!
Ergens heen, ergens heen,
Dit leven uit!

Eén sprong - Ze is verdwenen.
De kille rivier
Rolt over haar henen.

Lichtmissen! nadert hier;
Ziet wat gij doet.

Ziet wat hier nederplompt,
Zinkt en weer bovenkomt,
Wegzinkt voor goed.
Hebt gij dan nog den moed,
Drinkt weer uit, baadt weer in,
Pleegt weer verboden min,
Speelt in dien vloed.

Vat haar voorzichtig aan;
Handel haar zacht;
Wees met haar jeugd begaan;
Eer haar geslacht.

Schik nu die leden,
IJs koude leden,
Eer zij verstijven,
Zoo als betaamlijk is,
Zoo als het deerenis,
Zoo als het liefde doet.....
Wel! Laat ze blijven!
Zoo ligt zij goed.

Druk nu die oogen dicht,
Starende zonder licht,
Vreeselijk starende,
Ieder vervarende,
Als met dien laatsten blik,
Die, met vertwijfeling,
Dood en vernietiging,
Oordeelsdag, helschen schrik
Woest onder de oogen zag,
Zag en niet zag!

Koelbloedig bedorvene,
Wreedaardig verachte,
Ellendig gestorvene,
Wat of u wachte!

Als of zij bade
Tot God om genade,
Als of zij nog hopen dorst:
Leg op haar doode borst
Ootmoedig te zamen

Die handjes zoo zacht en teer.
Is hier groot kwaad geschied,
Ons voegt het oordeel niet;
Aan U verblijft het, Heer!
AMEN. Ja, AMEN.

Gulden les.

Maak een dag van den nacht, door in 't donker ook geen
Dan werken des lichts te verrichten.
Maak een nacht van den dag, door stilzwijgend elkeen
Met uw rust en uw kalmte te stichten.

(Zie SIMON METAPHRASTES, over JACOBUS JUSTUS.)

Afdalen.

Indien gij nut wilt stichten, wijze man!
Tracht te begrijpen, die het u niet kan.

Pib'roch van Donald Dhu.**Bergschotsche Wapenkreet.**

Pib'roch van Donal Dhu,
Pib'roch van Donuil,
Krijsch ons uw tonen toe,
Dagvaard clan Conuil!
Weest gereed, gij die weet
Wat zij beduiden!
Komt in uw krijgsmanskleed,
Eedlen en luiden!

Komt uit het rotsig dal,
Daalt van uw heuvelen!
Komt met het oud geschal:
Winnen of sneuvelen!

Plaid aan plaid, hart aan hart,
Wapen aan wapen,
Samen den dood getart,
Trouw en rechtschapen!

Laat de heerde de heerde,
Den ploeg in de voor,
Het lijk boven aarde,
De bruid in het koor.
Graze 't vee als het wild,
En het wild zonder schroom;
Koom met uw zwaard en schild,
Clan Conuil, koom!

Koom als de orkaan, wanneer
Wouden te pletter slaan,
Als de oceaan, wanneer
Vloten vergaan.
Haast u zeer, haast u meer,
Spoed u gezwinder,
Hoofd, dienstman, knaap, en heer,
Meerder en minder!

Ha! men komt; ha! men komt,
 Tuk op de zege!
 Arendsveer, heigebloemt
 Wuift allerwege.¹
 Weg de plaid! 't zwaard gereed!
 Wee die weerstaan zal!
 Pib'roch van Donal Dhu,
 Dreun tot den aanval!

Naar WALTER SCOTT.

Een woord van Bacon.

Reading makes a full man, conversation a ready man, and writing an exact man.
 Lord BACON.

Het lezen voedt een schoon verstand,
 Waaraan niet licht iets goeds ontglipt;
 Het spreken maakt het bij-de-hand;
 Het schrijven net en stipt.

1 De hoofden der clans zijn aan een arendsveder op de muts kennelijk; de gemeenen versieren die met een takje heide.

**Kinderlach.
Aan een Darwinist.**

Wat Apenmoeder heeft voorheen
Haar jong zoo vriendlijk aangekeken,
Dat de apensnoet is weggeweken,
En 't lachje van een kind verscheen?
Het kinderlachje, zoo welsprekend,
Vol leven, liefde, ziel en geest,
Dat, feitlijk, tusschen mensch en beest
De oneindigheid van d' afstand teekent?

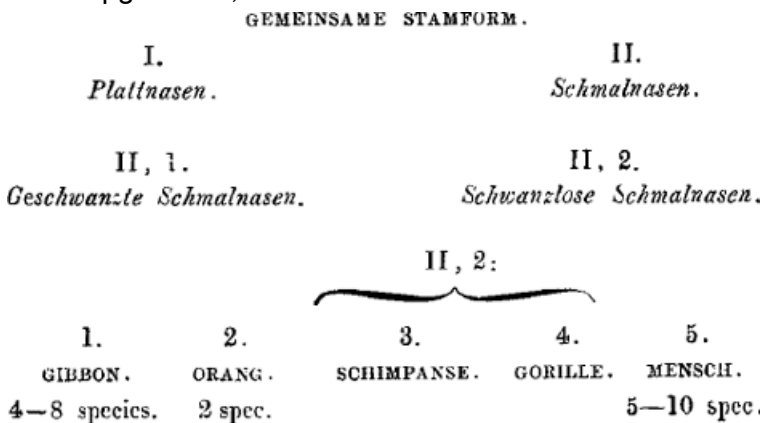
Laat, uit een stam nog onbekend,
Sim Spitsneus naast Sim Platneus spruiten,
Met menschelijken kin en kuiten,
En zonder staart aan 't achterend;
Laat Gibbon's, Orang's, en Gorillen,
En Chimpanzé's de wellust zijn
Van die volstrekt in rechte lijn
Uit grijnzende apen dalen willen;

Eén blik op 't wichtjen aan de borst
 Van die zij weerhelft heeten mogen,
 Als zij, na 't laven van zijn dorst,
 Het aanziet met haar zielvolle oogen
 En toelacht, en dien moederlach
 Betaald ziet met het zacht ontplooiën
 Dier lipjes versch gelaafd, vermog
 Dat luchtkasteel omver te gooien!

Verloren zoon! 't is vruchteloos
 Verlangd eens anders zoon te wezen;
 Uw waarlijke afkomst staat altoos
 In 't lachje van uw kind te lezen.
δάμ, τοῦ θεοῦ. LUK. III. 38.

Aanteekening.

In een der nieuwste duitsche werken vind ik den 'STAMBAUM DER AFFENORDNUNG'
 aldus opgemaakt;

Groote ontdekking!

Felix qui potuit rerum cognoscere causas.

Eurèkamen, Eurèkamen! wij hebben het gevonden!
 DE GANG DER WERELD IS AAN OORZAKEN GEBONDEN.
 Alles wordt door oorzaak en gevolg geregeerd;
 Daarom gaat alles perfect en rolt als gesmeerd.
 Oorzaken en gevolgen houden alles in orden;
 Gevolgen, die weder oorzaken worden;
 Oorzaken, die weer gevolgen genereeren;
 Gevolgen, die weer tot oorzaken promoveeren;
 Tot oorzaken, in gevolgen weder schatrijk,
 Pulu-lu-lu-leerende onophoudelijk.
 Het is een systema van schakels en lussen
 En haken en oogen; geen speld kan er tusschen;
 In 't stoflijk, in 't zeedlijk, in hemel en aard -
 En daarmee zijn alle problemen verklaard!

Onze ouden hebben voor menig probleempje gezeten;
 Maar ze hebben ook van geen oorzaken geweten;
 Ze hebben om geen gevolgen gedacht;
 Wij zelv' zijn maar pas op dat denkbeeld gebracht.

't Was ook niemand te vergen op die hoogte te komen,
Eer hij, bij gaslicht, door tunnels mocht stoomen,
D' afstand 'vernietigde' per telegraaf,
En 'heer van de stof' werd, in plaats van haar slaaf.
Het was, wel beschouwd, een *vergeeflijke* zotheid
Der vroegre geslachten, die droom van een 'godheid,'
Een 'hoogere zorg,' een 'voorzienig bestuur,'
Een 'koning der wereld,' een 'heer der natuur,'
Een 'geest,' een 'verstand,' dat formeerde en regeerde,
Een 'zeedlijke wil,' die de stof reguleerde: -
Zij konden niet anders, zij wisten geen raad.
Zij *zagen* het niet dat de plant uit het zaad,
Van de plant weer het zaad komt, en zoo in 't onendige!
Daarom was hun wijsbegeerte ook 'eene ellendige.'
Nu is dit wel laat, maar nog tijdig ontdekt,
En geeft ons een inzicht, dat mijlen ver strekt.
't Is het 'ei van Columbus;' een kind kan 't begrijpen:
Alle gevolgen dansen naar der oorzaken pijpen;
En zoo lang maar conform dat principe geschiedt,
Is het leven - een *dansjen*, en meer ook niet.

Aan * * *

‘Openbrieffschrijver.’

Telum imbellum sine ictu.

Uw wenkbrauw daalt, uw oog schiet stralen;
De booze lip krult vreeslijk op;
Het kort en snuivend ademhalen
Meldt een versnelden harteklop.
Krampachtig klemmen zich uw vingeren
Te zamen om een scherpe speer;
Gij gaat dit ‘vaak beproefd’ geweer
Moorddadig op uw vijand slingeren,
En dooddoen zal het als weleer!
Dees echter, 't oude wapen ziende,
Vreest of ontzet zich niet met al.
Dit ‘vaak beproefde’ is 't ‘uitgediende,’
Dat in uw handen breken zal.

Zoo was 't. Geen hartâar werd doorstoken;
Geen roode bloedstroom werd aanschouwd;
De dufheid van 't vermolmde hout,
Was al wat - onze neuzen roken.

Polemiek.

'k Stem toe, niet ieder menschenkind
 Is muzikaal geboren;
 Maar krijgsmuziek, mijn beste vrind!
 Is kost voor aller ooren.
 Maak staat op d' allermeesten dank
 Voor turksche trom en bekkenklank.

Jan Logica.

Jan lag te slapen in zijn wagen. Schelmen komen
 En spannen Blesjen uit, en tijgen op den rit.
 Ten laatste, Jan ontwaakt. 'Hoe?' roept hij uit: 'Wat's dit?
 Van tweeën een: men heeft mijn paard mij afgenomen,
 Of ik nam, in mijn slaap, een wagen in bezit.'

Uit het engelsch.

Jan Klank.

't Is solfiëeren wat gij doet; geen spreken;
 Want dat ge iets ZEGT, is mij nog nooit gebleken.

Alles en niets.

Professor is geleerd, maar droog;
 Hij heeft geen gaaf van meê te deelen.
 Zeer goede PIJLEN heeft hij velen;
 Een vollen koker; maar geen BOOG.

Handen thuis!

Gij de eerste mannen van het land
 Bedillen? Hals, laat naar u kijken!
 Men snijdt het glas met diamant;
 Den diamant met zijns gelijken.

πλέον ἢ μισυ παντός.

‘Een half ei beter dan een leege dop?’
 Gewis! En ook veel beter dan *een heel*,
Dat u bezwaart. (Genoeg is meer dan veel.)
 Een kind alleen, uit schrokzucht, eet het op.

Aan.....

Geen lid der Staten Generaal.

De woorden dienen om *gedachten* te uiten;
Of te verbergen, naar men 't vat.
Gij, beste maat! die nooit gedachten hadt,
Kunt op den duur uw lippen sluiten.

Poëtisch proza.

'Poëtisch proza' - Ja, wij kennen dat, mijnheer!
Borduren wil het zijn; maar 't komt op *broddlen* neer.

Geen Homerus.

Een Ilias, en geen Homerus! Hooggeleerde,
Het zij zoo! Beter dan het omgekeerde.

Aan een H.E.H.G.

Hofmeester, hoog in eer,
 Als een getabberd heer
 Aan 't hooger end gezeten!
 Al voert gij aan den disch 't gebied,
 Van waar de wijn is, weet gij niet,
 Ofschoon de dienaars 't weten.

Zijn of schijn.

Indien geen *groot* man voor zijn kamerdienaar groot is,
 't Scheelt aan den knecht, die blind en van gevoel ontbloot is.

Maar dat een *klein* man 't minst bedriegen zal *zijn minderen*,
 Dat geef ik gaarne toe, en voeg er bij: zijn kinderen.

Aanteekening.

Het sedert zoo gangbaar geworden woord: *Il n'y a pas de héros pour son valet de chambre* dagteekent van den tijd van Lodewijk XIV. Doorgaans wordt het aan Mad. de Sevigné toegeschreven, maar het schijnt het eerst uit den mond van Mad. Cornuel voortgekomen te zijn. Trouwens Montaigne had reeds gezegd: 'Peu d'hommes ont esté admirez par leurs domestiques.' (*Essais* III. 2.)

Naar Ruckert.**1.**

De schoonheid der schepping staat duidelijk en dicht
Voor ieder natuurlijk menschegezicht;
Gij behoeft, om haar te begrijpen,
Vergrootglas noch brillen te slijpen.

2.

Mal wicht! Gij baart uw eigen pijn!
Iets kunt gij wezen; maar alles onmogelijk.
Waarom verbaast het u dan toch zoo hooglijk,
Te zien dat andren ook iets zijn.

3.

Wilt ge dat we u metterdaad
In den huismuur bouwen?
Steenklomp! acht het niet zoo kwaad
Dat we u wat behouwen.

4.

Zult GIJ de wereld gadeslaan,
Doorzien hetgeen zij stelt te prijken,
Geef dan de schrale vreugd er aan
Altijd u zelv' te laten kijken.

5.

Bij poëzy is toovnarij in 't spel;
Of echter de poëten
Betooverden of toovnaars moeten heeten,
Dat weet ik niet te wel.

6.

Van wat ik zag, van wat ik hoorde,
Voelde ik maar zelden kracht en zin,
Zoolang de indruk de bezinning stoorde.
Eerst bij 't herdenken zag ik alles in.

7.

Gij hadt geen genoeg, en Ik had geen pret,
Wij trouwden elkander, nu hebben wij het;
Hoe is dat geluk dan verkregen,
Indien niet van boven, als zegen?

Noodige verbetering.

Op blz. 123 van mijne 'KORENBLOEMEN' gelieve de welwillende lezer, in plaats van het daar voorkomende 3^e couplet van 'EEN NEDERLANDSCH LIED', het volgende te lezen:

O Dierbaar erf, gehaald uit zee!
Wat vijand dreige aan grens of reê,
Gij kent de spreuk: 'JE MAINTIENDRAI',
Den moed door tijd noch lot te dooven,
't Bloed dat zoo dikwijls heeft gevloeid,
Dat voor uw eer en vrijheid gloeit,
En gaarne 'uw laatste schans besproeit:'
Oranje Boven!